

Utrikesutskottets betänkande 2022/23:UU7

Internationella relationer m.m.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till att den utrikespolitiska inriktning som regeringen har angett anses vara väl avvägd och lämplig. Motionsyrkandena handlar bl.a. om utrikespolitikens övergripande inriktning och Sveriges förhållningssätt till situationen i vissa delar av världen.

I betänkandet finns 15 reservationer (S, SD, V, C, MP) och fem särskilda yttranden (S, SD, V, MP).

Behandlade förslag

Cirka 110 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Internationella förbindelser	7
Regionala frågor	21
Motioner som bereds förenklat.....	35
Reservationer	36
1. Utrikespolitikens inriktning, punkt 1 (S)	36
2. Utrikespolitikens inriktning, punkt 1 (C).....	37
3. Utrikespolitikens inriktning, punkt 1 (MP).....	38
4. Utrikespolitikens inriktning, punkt 1 – motiveringen (V)	39
5. Internationellt demokratiarbete, punkt 2 (C)	40
6. Förenta nationerna och folkrätten, punkt 3 (S)	41
7. Förenta nationerna och folkrätten, punkt 3 (C).....	42
8. Konsulära ärenden, punkt 4 (C).....	43
9. Västsahara, punkt 8 (S, V, MP)	43
10. Kina och Taiwan, punkt 9 (C)	44
11. Mellanöstern, punkt 10 (SD)	45
12. Mellanöstern, punkt 10 (V)	45
13. Mellanöstern, punkt 10 (C).....	46
14. Israel och Palestina, punkt 11 – motiveringen (S, V, C, MP)	47
15. Östeuropa, punkt 12 (V)	47
Särskilda yttranden	49
1. Israel och Palestina, punkt 11 (S)	49
2. Israel och Palestina, punkt 11 (SD)	49
3. Israel och Palestina, punkt 11 (V).....	50
4. Israel och Palestina, punkt 11 (MP).....	50
5. Internationella relationer m.m. (SD).....	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	52
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	52
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	64

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Internationella förbindelser

1. Utrikespolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 53,

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 142,

2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3,

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4,

2022/23:2092 av Jacob Risberg m.fl. (MP),

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 6 och 21
samt

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

Reservation 4 (V) – motiveringen

2. Internationellt demokratiarbete

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 47,

2022/23:1746 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 13–15.

Reservation 5 (C)

3. Förenata nationerna och folkrätten

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 10,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 12,

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 16–19 och

2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (C)

4. Konsulära ärenden

Riksdagen avslår motion

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 13 och 48.

Reservation 8 (C)

5. Sverigefrämjande

Riksdagen avslår motion

2022/23:1765 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–4.

6. Internationell samverkan mot terrorism

Riksdagen avslår motion

2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 10–12.

*Regionala frågor***7. Afrikas horn**

Riksdagen avslår motion

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1, 3, 4, 8 och 10.

8. Västsahara

Riksdagen avslår motion

2022/23:2172 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 9 (S, V, MP)

9. Kina och Taiwan

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 16 och 17 samt

2022/23:1768 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–6.

Reservation 10 (C)

10. Mellanöstern

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15,

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 62,

2022/23:1748 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 1 och

2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6 och 13.

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (V)

Reservation 13 (C)

11. Israel och Palestina

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1761 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och 5 samt

2022/23:1766 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 14 (S, V, C, MP) – motiveringen

12. Östeuropa

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 10, 17–20 och 24

samt

2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 15 (V)

Motioner som bereds förenklat

13. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 30 mars 2023

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Markus Wiechel (SD), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S), Ann-Sofie Alm (M), Håkan Svenneling (V), Magnus Bertsson (KD), Kerstin Lundgren (C), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Johan Büser (S), Katarina Tolgfors (M), Fredrik Saweståhl (M) och Martin Melin (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 110 yrkanden i motioner som väckts under den allmänna motionstiden 2022/23. Ett fyrtiotal av motionsyrkandena har beretts i förenklad ordning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Motionerna i betänkandet handlar om den svenska utrikespolitikens övergripande inriktning och Sveriges förhållningssätt till situationen i vissa delar av världen. Gemensamt för flera av motionerna är att de, utan att påverka anslagsnivåerna inom statsbudgetens utgiftsområde 5 Internationell samverkan, ändå i olika grad och mer eller mindre direkt syftar till att påverka hur anslagen inom utgiftsområdet ska användas. Motionsbehandlingen i detta betänkande kan därmed i vissa delar ses som ett komplement till riksdagens beslut om budgetanslagen för Sveriges internationella samverkan under 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 5, bet. 2022/23:UU1, rskr. 2022/23:68).

Motionsbehandlingen i detta betänkande bör även läsas i kombination med behandlingen av motionsyrkanden om mänskliga rättigheter som görs i betänkande 2022/23:UU15.

Den 27 oktober 2022 tog utskottet emot ett besök av Sven Koopmans, EU:s särskilda representant för fredsprocessen i Mellanöstern. Vid sammanträdet den 15 november 2022 fick utskottet information från Utrikesdepartementets säkerhetspolitiska rapportörer om bl.a. internationella perspektiv på utvecklingen av den svenska säkerhetspolitiken. Utrikesministern informerade utskottet om Iran vid sammanträdet den 17 november 2022.

Den 24 november 2022 informerades utskottet om utredningsbetänkandet SOU 2022:55 Granskning av arbetet med att försöka uppnå frigivning av Dawit Isaak och Gui Minhai. Informationen lämnades av granskningskommissionens ordförande Helena Jäderblom och kommissionens ledamot Ulrika Cronenberg Mossberg. Vid sammanträdet den 23 februari 2023 lämnade Utrikesdepartementets rättschef Elinor Hammarskiöld information till utskottet om hur regeringen följer upp granskningskommissionens slutsatser och rekommendationer.

Den 18 januari 2023 träffade ledamöter i utskottet medlemmar i Association of Diplomats in Stockholm (ADS). Utskottets ordförande tog den 25 januari 2023 emot ett besök av ordföranden i det lettiska parlamentets EU-utskott. Den 30 januari 2023 tog ledamöter i utskottet emot ett besök av ledamöter i Litauens parlament.

Utskottets överväganden

Internationella förbindelser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om utrikespolitikens inriktning, internationellt demokratiarbete, FN och folkrätten, konsulerä ärenden, Sverigefrämjande och internationell samverkan mot terrorism.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C) och 3 (MP), motivreservation 4 (V) och reservation 5 (C), 6 (S), 7 (C) och 8 (C).

Motionerna

Utrikespolitikens inriktning

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 142 föreslås ett tillkännagivande om att svensk utrikespolitik behöver definieras ur ett liberalt perspektiv med utgångspunkt i individens rätt till frihet från förtryck. Ett lika lydande förslag framförs i kommittémotion 2022/03:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 53.

I partimotion 2022/23:2277 föreslår Märta Stenevi m.fl. (MP) i yrkande 2 ett tillkännagivande om att Sverige ska fortsätta att driva en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik. Liknande förslag framförs i kommittémotionerna 2022/23:2092 av Jacob Risberg m.fl. (MP) och 2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 6. I den senare motionen framhålls att en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik innebär att fokus sätts på kvinnors rättigheter, politiska deltagande, ekonomiska egenmakt, inflytande i fredsarbete, frihet från våld och tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Tillkännagivanden om att Sverige bör hålla fast vid den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors rättigheter, inklusive SRHR, föreslås även av Morgan Johansson m.fl. (S) i kommittémotionerna 2022/23:2041 yrkande 3 och 2022/23:2042 yrkande 4. Motionärerna framhåller vidare att Sverige ska vara en stark röst globalt och vara en aktiv internationell kraft. Detta föreslår motionärerna i den förstnämnda motionens yrkande 2 att riksdagen ska tillkänna för regeringen, eftersom de anser att regeringens snäva fokus på närområdet och Europa är bekymmersamt.

I kommittémotion 2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att svensk utrikespolitik ska försvara och främja den liberala demokratin. I yrkande 2 framhåller motionärerna att svensk utrikespolitik ska vara sammanhängande och baseras på ett enhetligt agerande

i säkerhetspolitiken, handelspolitiken och utvecklingspolitiken, vilket de föreslår att riksdagen ska tillkänna för regeringen.

I kommittémotion 2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att Sverige och EU ska ställa skarpare krav och ange tydligare villkor i utrikes- och handelspolitiken för att driva på det globala klimatarbetet, bevara biologisk mångfald, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka djurskyddet och minska de globala klyftorna.

Internationellt demokratiarbete

I kommittémotion 2022/23:1752 föreslår Markus Wiechel m.fl. (SD) i yrkande 13 ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att det ska upprättas en checklista med kriterier som ska utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna ett politiskt val på nationell nivå som fullt demokratiskt eller inte. Motionärerna anser i yrkande 14 även att regeringen, om valet i ett land inte skulle erkännas som demokratiskt, ska engagera sig i ett demokratiseringsarbete för att kommande val i landet ska uppfylla kriterierna i checklisten. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 15 att Sverige ska arbeta för att det ska bildas ett förbund mellan världens alla demokratiska länder och att detta ska tillkännas för regeringen.

Markus Wiechel m.fl. (SD) föreslår även i kommittémotion 2022/23:1746 yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen ska se över möjligheten att frysa tillgångar som tillhör illegitima regimer. Detta skulle enligt motionärerna kunna möjliggöras om Sverige intar ett nytt förhållningssätt till Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser. Med utgångspunkt i ett sådant nytt förhållningssätt till Wienkonventionen föreslår motionärerna i yrkande 2 också att regeringen ska utreda möjligheten till att s.k. folkambassader, vilka företräder en organiserad demokratisk opposition i länder med illegitima regimer, ska kunna överta fysisk egendom i Sverige från den illegitima regimens ambassader. Regeringen bör även utreda möjligheten att utfärda diplomatiska id-kort till representanter för sådana folkambassader, vilket motionärerna föreslår ett tillkännagivande om i motionens yrkande 3.

I kommittémotion 2022/23:849 yrkande 47 föreslår Kerstin Lundgren m.fl. (C) ett tillkännagivande om att Sverige inom ramen för fler multilaterala samarbetsstrukturer ska försöka forma koalitioner med demokratiska länder som gemensamt kan vara en motvikt till de alltmer tydligt auktoritära strömningar som genomsyrar internationella samarbetsstrukturer.

Förenta nationerna och folkrätten

I kommittémotion 2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om vikten av att stå upp för det multilaterala systemet och att Sverige fortsätter att vara en ansvarsfull och engagerad medlem i FN och andra organisationer som bildar detta system.

Sveriges engagemang i FN tas även upp av Mats Nordberg m.fl. (SD) i kommittémotion 2022/23:1749, där de i yrkande 12 föreslår ett tillkännagivande om att Sverige kraftfullt ska bidra till FN:s arbete för fred och säkerhet som en förutsättning för att varaktigt lyfta människor ur fattigdom.

Ytterligare förslag om Sveriges deltagande i FN framförs i kommittémotion 2022/23:1752, där Markus Wiechel m.fl. (SD) i yrkandena 16 och 17 föreslår tillkännagivanden om att FN ska inta en central plats i Sveriges utrikespolitik och att Sverige ska verka för att det ska ställas högre krav på de länder som leder FN-arbetet. I yrkande 18 föreslår motionärerna också ett tillkännagivande om att EU:s institutioner inte ska ha behörighet att föra Sveriges talan inom FN. Vidare föreslås i motionens yrkande 19 ett tillkännagivande om att Sverige inom FN ska verka för ett utökat arbete mot korruption, såväl internt som externt.

I kommittémotion 2022/23:849 yrkande 10 föreslår Kerstin Lundgren m.fl. (C) även ett tillkännagivande om vikten av att alla stater respekterar FN:s havsrättskonvention Unclos.

Konsulära ärenden

I kommittémotion 2022/03:849 yrkande 13 föreslår Kerstin Lundgren m.fl. (C) ett tillkännagivande om att den svenska medborgaren och publicisten Gui Minhui omedelbart ska släppas fri. I yrkande 48 föreslår motionärerna också ett tillkännagivande om att regeringen tydligt måste driva och arbeta för att Dawit Isaak omedelbart släpps fri.

Sverigefrämjande

I kommittémotion 2022/23:1765 föreslår Markus Wiechel m.fl. (SD) i yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen ska ge Svenska institutet i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att ta vara på institutets stipendiater. I yrkandena 2 och 3 föreslår motionärerna att regeringen även ska ge Svenska institutet i uppdrag att dels ta fram en prioriteringsordning för urvalet av stipendiater, dels utreda möjligheten att etablera fler partnerskap liknande She Leads i stater med bristande jämställdhet mellan kvinnor och män. I motionens yrkande 4 föreslås också ett tillkännagivande om Sverigebildens. Motionärerna framhåller att Svenska institutet i sin analys av Sverigebildens utomlands ska motarbeta spridningen av osanningar men inte ägna sig åt att ta politisk ställning för eller mot den upplevda Sverigebildens eller verka för att aktivt förvränga en existerande uppfattning utifrån politiska motiv.

Internationell samverkan mot terrorism

I kommittémotion 2022/23:1764 föreslår Aron Emilsson m.fl. (SD) i yrkande 10 ett tillkännagivande om att Sverige ska ta tydligt avstånd från och motverka all internationell terrorism och extremism. I yrkandena 11 och 12 föreslår motionärerna även tillkännagivanden om att Sverige ska stödja internationell

samverkan för att motverka terrorism, liksom internationell samverkan för att motverka resor där avsikten är att delta i terrorism eller terrorträning.

Bakgrund

Regeringen om politikens inriktning

I redogörelsen för politikens inriktning i budgetpropositionen för 2023 anför regeringen att den, med tanke på det nya utrikes- och säkerhetspolitiska läget till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, ska föra en i första hand svensk och europeisk utrikespolitik, vars kärna består i att värna svenska intressen och stå upp för demokratiska värderingar.

Regeringen, som anser att Sverige ska vara en ansvarsfull och engagerad medlem i internationella organisationer, framhåller att medlemskap i dessa organisationer möjliggör genomslag för den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken. Regeringen ska verka för ett än mer effektivt, resultatorienterat, representativt och transparent FN, samt arbeta för att motverka alla former av oegentligheter inom FN-systemet. Respekten för det regelbaserade internationella systemet som bygger på folkrätten anges som central.

Regeringen framhåller att Sverige värnar den europeiska säkerhetsordningen och att respekten för mänskliga rättigheter är grundläggande för utrikespolitiken. Regeringen ska även verka för jämställdhet och kvinnors rättigheter och deltagande som en förutsättning för hållbar säkerhet. Vidare anger regeringen att den ska arbeta för att främja fred och utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter också bortom Sveriges och EU:s grannskap där det ligger i linje med svenska intressen. Sverige ska vara en tydlig förespråkare för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer samt jämställdhet och bidra till att dessa kärnvärden beaktas i det internationella fredsfrämjande arbetet.

I behandlingen av budgetpropositionen noterade utskottet regeringens prioriteringar och att dessa främst är att värna svenska intressen och att stå upp för demokratiska värderingar. Utskottet förutsatte att regeringen ska fortsätta att arbeta för ökad frihet och en stärkt ställning för kvinnor och flickor (prop. 2022/23:1 utg.omr. 5, bet. 2022/23:UU1, rskr. 2022/23:68).

I regeringens utrikesdeklaration, som utrikesministern lämnade i kammaren den 15 februari 2023, anges inledningsvis att Sverige, mot bakgrund av Rysslands krig mot Ukraina, lägger om kursen i den samlade utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Regeringen ska i första hand föra en svensk och europeisk utrikespolitik där svenska intressen och demokratiska värderingar är kärnan.

Av utrikesdeklarationen framgår vidare att Sverige är tydligt engagerad i kampen mot terrorism och att Sverige ska slå vakt om den liberala demokratin och en fungerande rättsstat samt vara en pådrivande och konstruktiv partner i EU. Vidare anges att regeringens utrikespolitik, även om närområdet har högsta prioritet, ändå alltid kommer att ha en viktig global dimension, där bl.a. en stark transatlantisk länk och partnerskapet med länderna runt Indiska

oceanen och Stilla havet och i Latinamerika framhålls. Till detta ska regeringen driva ett strategiskt jämställdhetsarbete i bistånds- och utrikespolitiken, och det framgår av utrikesdeklarationen att Sverige stöder flera jämställdhetsinsatser och insatser inom SRHR.

När det gäller FN anges att Sverige ska verka genom alliansbyggande, långsiktighet och målmedvetenhet för att driva på för effektiva lösningar som tillgodoser behoven av bl.a. globala klimatåtgärder och hållbar utveckling.

I utrikesdeklarationen berörs avslutningsvis det konsulära uppdraget, där regeringen framhåller att den enskilt och tillsammans med andra kommer att fortsätta verka för att Dawit Isaak och Gui Minhai ska frigges, samtidigt som arbetet fortsätter även med andra komplicerade fall med frihetsberövade svenskar.

Ett strategiskt jämställdhetsarbete

I oktober 2014 lanserade den då nyttillträdda regeringen en feministisk utrikespolitik. Som utgångspunkt angavs att hållbar fred, säkerhet och utveckling inte kan uppnås om halva världens befolkning exkluderas, och den feministiska utrikespolitiken beskrevs som ett svar på den diskriminering och systematiska underordning som kvinnor och flickor världen över lever i.

I budgetpropositionen för 2016 angav regeringen att den bedriver en feministisk utrikespolitik och att Sverige, genom att systematiskt omsätta ett jämställdhetsperspektiv i utrikespolitikens alla delar, ska vara den globalt starkaste rösten för jämställdhet och kvinnors och flickors mänskliga rättigheter. I detta ingick bl.a. som mål för regeringen att implementera FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet och att de internationella organisationer som Sverige ger finansiellt stöd till systematiskt ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 5, bet. 2015/16:UU1, rskr. 2015/16:72).

I en senare skrivelse till riksdagen beskrevs den feministiska utrikespolitiken som en agenda för förändring och resultat, vilket innebär att stärka kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser. Politiken syftade till att bidra till jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive genom att motverka alla former av diskriminering som begränsar kvinnors och flickors handlingsutrymme. Politiken skulle också bidra till kvinnors representation och inflytande i beslutsprocesser, på alla nivåer och inom alla områden, och till att resurser fördelas så att jämställdhet uppnås. I skrivelsen beskrevs vidare fokusområden för den feministiska utrikespolitiken samt politikens verktyg och arenor (skr. 2019/20:17, bet. 2019/20:UU6, rskr. 2019/20:147).

För genomförandet av den feministiska utrikespolitiken har särskilda handlingsplaner för utrikesförvaltningen antagits. Den senaste av dessa gällde för 2022.

Den nyttillträdda regeringens utrikesminister anförde i sin första utrikesdeklaration i riksdagen den 15 februari 2023 att när kvinnor exkluderas från

utbildning, från arbetsliv eller på annat sätt förvägras rätten att delta i samhället är det en kränkning av deras mänskliga rättigheter. Regeringen avser därför att bedriva ett strategiskt jämställdhetsarbete i bistånds och utrikespolitiken. I den efterföljande utrikespolitiska debatten framförde utrikesministern vidare att regeringens ambition med den svenska utrikespolitiken är att alltid vidmakthålla att jämställdhet är ett kärnvärde för Sverige som stat och att regeringens grundläggande princip om att varje individs lika värde, oavsett kön, ålder, sexuell läggning eller religion, alltid är en frihetsfråga.

Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser

Enligt artikel 2 i 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser (SÖ 1967:1) upprättas diplomatiska relationer mellan stater genom ömsesidigt samtycke. Det är den sändande staten som utser sina diplomater, och Wienkonventionen är inte tillämplig på andra personer än de som den sändande staten har utsett och anmält till den mottagande staten.

Enligt Wienkonventionens artikel 22 ska en beskickningslokal vara okränkbar. Företrädare för den mottagande staten har inte rätt att bereda sig tillträde till en beskickningslokal utan beskickningschefens medgivande. En beskickningslokal får inte bli föremål för husrannsakan, beslag eller exekutiva åtgärder.

Vidare har den mottagande staten enligt Wienkonventionen en skyldighet att vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda beskickningslokalerna mot varje form av intrång eller skadegörelse och för att hindra att beskickningens frid störs eller dess värdighet kränks.

Konsulära ärenden

Den svenska konsulära biståndsverksamheten omfattar statens arbete med att bistå svenska medborgare som hamnat i svårigheter utomlands. Verksamheten har sin grund i folkrätten, framför allt i 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser, som tillerkänner staterna en rätt att ge konsulärt bistånd och diplomatiskt skydd åt sina medborgare i utlandet. Den konsulära verksamheten är nära förbunden med Sveriges diplomatiska förbindelser med det aktuella landet och utövas av anställda på Sveriges utrikesrepresentationer. Svenska bestämmelser om bistånd till svenskar i utlandet finns i lagen (2003:491) om konsulärt ekonomiskt bistånd och förordningen (2014:115) med instruktion för utrikesrepresentationen.

Med anledning av ett tillkännagivande från riksdagen tillsatte regeringen i juni 2021 en kommission med uppdrag att granska och utvärdera regeringens, Utrikesdepartementets och utlandsmyndigheternas arbete med att uppnå frigivning av Dawit Isaak och Gui Minhai (bet. 2020/21:UU7, rskr. 2020/21:160). Kommissionen redovisade sin granskning i oktober 2022 (SOU 2022:55).

Gemensamt för de båda granskade fallen är att man frihetsberövat dessa personer på politiska grunder i Eritrea respektive Kina, länder som saknar

oberoende rättssystem och som inte kan betraktas som rättsstater eller demokratier och där det råder stora brister i respekten för mänskliga rättigheter. Granskningskommissionen konstaterar inledningsvis att dessa förhållanden har medfört särskilda svårigheter i frigivningsarbetet. Vidare konstaterar kommissionen att arbetet med att försöka uppnå frigivning av Dawit Isaak och Gui Minhai har präglats av hög intensitet och stort engagemang men att det finns vissa brister i hanteringen. Mot bakgrund av dessa brister lämnar kommissionen förslag till åtgärder som bl.a. tar sikte på arbetet i det inledande skedet av ett frihetsberövande, dokumentation och kunskapsöverföring samt rättsliga analyser.

Sverigefrämjande

I främjandearbetet ingår bl.a. att förmedla riktad information och kunskap om Sverige samt bidra till Sveriges samarbete och långsiktiga relationer med andra länder. Huvudsakliga aktörer är Svenska institutet och utlandsmyndigheterna.

I redogörelsen för politikens inriktning i budgetpropositionen för 2023 anger regeringen att arbetet med att motverka desinformation är prioriterat, liksom satsningar på att marknadsföra svensk högre utbildning i andra länder och i alumnätverk. Vidare framhålls Svenska institutets uppdrag att kommunicera om Sverige som handels- och investeringsnation med fokus på det svenska näringslivets världsledande roll för hållbarhet och grön omställning. Det anges också att synergier ska utvecklas mellan utvecklingssamarbete, handelspolitiken och det breda främjandet för att stärka Sveriges samlade roll som partner för Agenda 2030 och Parisavtalet (prop. 2022/23:1 utg.omr. 5 s. 29).

Svenska institutet grundades 1945 som en ideell förening för att utveckla det internationella samarbetet och skapa en positiv bild av Sverige. Föreningens medlemmar utgjordes av ett antal företag och organisationer. Institutet finansierades genom statsanslag och medlemsbidrag. Från budgetåret 1970/71 omvandlades Svenska institutet till en statlig stiftelse med full statsfinansiering (prop. nr 45 år 1970, utl. 1970:Su86). Riksdagen godkände i budgetbeslutet för 1998 att Svenska institutet skulle omvandlas till en myndighet under Utrikesdepartementet (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:UU1, rskr. 1997/98:102).

Enligt 1 § förordningen (2015:152) med instruktion för Svenska institutet ska myndighetens verksamhet syfta till att öka omvärldens intresse och förtroende för Sverige, bidra till ökat välstånd och stabilitet i Sveriges närområde och i EU:s grannskap samt främja en demokratisk, rättvis och hållbar utveckling genom att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Svenska institutets uppgifter framgår av instruktionens 2 §. De omfattar bl.a. att främja Sverige bilden i utlandet och sprida information om svenska samhällslösningar, följa och analysera bilden av Sverige i andra länder och att utveckla och förvalta

relationer och nätverk med utländska studenter, forskare, beslutsfattare och experter som vistats i Sverige.

Inom ramen för sitt uppdrag genomför Svenska institutet ledarskaps- och stipendieprogram som årligen omfattar omkring 1 000 personer. Programmen syftar till att stärka ledare från privat och offentlig sektor och civilsamhället i deras arbete för en hållbar utveckling i sina hemländer, som ligger i Östeuropa, Mellanöstern, Afrika och Asien. Enligt ett uppdrag i regleringsbrevet för 2023 ska Svenska institutet i sin verksamhet ta tillvara möjligheter att stödja Ukraina och förändringsaktörer i landets närområde. I uppdraget ingår att öka ledarskaps- och stipendieprogrammen till regionen (regeringsbeslut 2022-12-22 UD II:7).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om utrikes- och säkerhetspolitikens övergripande inriktning, inklusive frågor om demokrati och mänskliga rättigheter i utrikespolitiken, den feministiska utrikespolitiken och konsulära ärenden behandlades senast av utskottet i samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Utskottet avstyrkte samtliga motionsyrkanden. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prop. 2021/22:1 utg.omr. 5, bet. 2021/22:UU1, rskr. 2021/22:77).

Motionsyrkanden om Sveriges internationella demokratiarbete behandlades senast av utskottet i betänkande 2019/20:UU15 Mänskliga rättigheter. De behandlade yrkandena gällde bl.a. kriterier för demokratiska val och att skapa ett förbund mellan demokratiska länder. Utskottet avstyrkte yrkandena och riksdagen beslutade i enlighet med detta (prot. 2019/20:109).

Motionsyrkanden om folkambassader behandlades av utskottet senast i betänkandet 2021/22:UU7 Mänskliga rättigheter ur ett tematiskt perspektiv. Riksdagen beslutade att i enlighet med utskottets förslag avslå motionsyrkandena (prot. 2021/22:94).

Motionsyrkanden om FN behandlades av utskottet senast i betänkande 2020/21:UU8 Förenta nationerna m.m. Utskottet avstyrkte samtliga yrkanden och riksdagen beslutade i enlighet med detta (prot. 2020/21:37). Ett yrkande om möjligheten för EU att föra Sveriges talan i FN behandlades av utskottet i betänkande 2018/19:UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018. Riksdagen avtog yrkandet på utskottets förslag (rskr. 2018/19:231).

Liknande motionsyrkanden om Svenska institutets arbete i Sverigefrämjandet som är föremål för behandling i detta betänkande behandlades av utskottet senast i samband med behandlingen av budgetpropositionerna för 2019 och 2020. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prop. 2018/19:1 utg.omr. 5, bet. 2018/19:UU1, rskr. 2018/19:87, prop. 2019/20:1 utg.omr. 5, bet. 2019/20:UU1, rskr. 2019/20:95).

Utskottets ställningstagande

Utrikespolitikens inriktning

När det gäller utrikespolitikens allmänna inriktning vill utskottet inledningsvis påminna om några av de ställningstaganden som gjordes i behandlingen av budgeten för 2023 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan och utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

I budgetpropositionen anger regeringen att det ligger i kärnan av dess utrikespolitik att värna svenska intressen och att stå upp för demokratiska värderingar. Respekten för mänskliga rättigheter anges av regeringen som grundläggande, och arbetet för jämställdhet och kvinnors rättigheter och deltagande som en förutsättning för hållbar säkerhet. Utskottet instämmer i detta och upprepar från budgetbehandlingen sin förväntan på regeringen att fortsätta arbeta för ökad frihet och stärkt ställning för kvinnor och flickor samt att arbeta mot alla former av könsrelaterat våld och skadliga sedvänjor som barn- äktenskap, tidiga äktenskap, tvångsäktenskap, hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstympning (prop. 2022/23:1 utg.omr. 5, bet. 2022/23:UU, rskr. 2022/23:68). I tillägg till detta välkomnar utskottet att regeringen i budgetpropositionen också framhåller att respekten för det regelbaserade internationella systemet baserat på folkrätten är central och att Sverige ska vara en ansvarsfull och engagerad medlem i internationella organisationer, vilket möjliggör genomslag för den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken.

I behandlingen av budgeten för Sveriges internationella bistånd delade utskottet regeringens bedömning att den demokratiska tillbakagången och det allvarliga världsläget kräver fokus på demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Utskottet uttryckte att kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter ska prioriteras och att yttrandefriheten måste värnas, liksom arbetet mot korruption. I likhet med regeringen ansåg utskottet att ett välfungerande multilateralt system med FN som nav är än viktigare i en orolig värld. Utskottet underströk också vad regeringen anför om vikten av att Sverige fortsätter att vara en tydlig röst och kraft för jämställdhet och för kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter. I samband med detta noterade utskottet att regeringen avser att fortsätta arbetet med SRHR, inklusive att bekämpa alla former av sexuellt och könsrelaterat våld och att främja kvinnors och flickors egenmakt (prop. 2022/23:1 utg.omr. 7, bet. 2022/23:UU2, rskr. 2022/23:94–96).

Som komplement till detta vill utskottet betona den ömsesidigt stödjande växelverkan som gäller mellan mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Denna växelverkan innebär att dessa områden behöver behandlas integrerat och samstämmigt i utrikespolitikens samtliga delar, dvs. inom utrikes- och säkerhetspolitiken, det internationella utvecklingsarbetet och handels- och främjandepolitiken. Utskottet vill också framhålla att demokrati inte bara är det styrelseskick som ger människor störst möjlighet att påverka samhället och sina egna liv och som skapar bäst förutsättningar att värna och stärka respekten för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens

principer. Demokratiska samhällen är också en förutsättning för en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar utveckling, och de är därmed även centrala för genomförandet av Agenda 2030. Enligt utskottet är det därför viktigt att stärka arbetet för att främja inkluderande och demokratiska samhällen, och det är välkommet att regeringen i utrikesdeklarationen framhåller att den slår vakt om den liberala demokratin och en fungerande rättsstat.

Utskottet anser att den sammantagna utrikespolitiska inriktning som regeringen angett i bl.a. budgetpropositionen för 2023 och utrikesdeklarationen är väl avvägd och lämplig. Inriktningen innebär en geografisk omdirigering med ett svenskt och europeiskt fokus. Samtidigt ligger centrala beståndsdelar i svensk utrikespolitik fast i fråga om bl.a. demokrati, mänskliga rättigheter, strategiskt jämställdhetsarbete, kvinnors och flickors rättigheter, multilateralism och respekt för folkrätten. Utskottet ser därför ingen anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande om utrikespolitikens inriktning. Med detta avstyrker utskottet motionerna 2022/23:849 (C) yrkandena 1, 2 och 53, 2022/23:1673 (C) yrkande 142, 2022/23:2041 (S) yrkandena 2 och 3, 2022/23:2042 (S) yrkande 4, 2022/23:2092 (MP), 2022/23:2261 (MP) yrkandena 6 och 21 samt 2022/23:2277 (MP) yrkande 2.

Internationellt demokratiarbete

Mot bakgrund av vad som sagts inledningsvis konstaterar utskottet att fria och rättvisa val är en av grundstenarna i en demokrati. Med anledning av motionsyrkanden som tar upp krav på valprocessen påminner utskottet om att FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna slår fast att folkets vilja ska bilda grundvalen för statsmakternas myndighet och att folkviljan ska uttryckas i periodiska och verkliga val som ska genomföras med tillämpning av allmän och lika rösträtt och hemlig röstning eller ett likvärdigt fritt röstförfarande.

Utskottet framhåller vikten av att stödja valprocessers integritet och motverka att odemokratiska valprocesser används för att legitimera maktutövande. Internationella valobservationsinsatser är en viktig del i arbetet för att främja och utveckla detta och utskottet ser positivt på att Sverige bidrar till sådana insatser.

Utskottet har i tidigare sammanhang välkomnat president Bidens initiativ att samla världens demokratier inom en gemensam agenda för demokratisk vitalisering och för att bemöta hoten mot demokratin. Utskottet vidhåller att Sverige och EU bör engagera sig i detta arbete. Rysslands fullskaliga invasionskrig mot Ukraina understryker enligt utskottet det angelägna i att världens demokratier sluter leden och även strävar efter att engagera andra länder för en demokratisk utveckling. Utskottet förutsätter att Sverige fortsätter att bidra till detta. Däremot är utskottet inte berett att, som föreslås i en motion, förorda att Sverige ska driva frågan om att upprätta ett nytt förbund för demokratiska stater.

När det gäller motionsyrkanden om demokratiskt illegitima regimer och s.k. folkambassader uppmärksammar utskottet att diplomatiska förbindelser

mellan stater regleras i folkrätten genom 1961 års Wienkonvention. Utskottet ser visserligen ett behov av instrument som kan underlätta för ett aktivt demokratiarbete och utesluter inte att det finns inspiration till sådana instrument att hämta från hur andra länder förhåller sig till landsflyktiga representanter för en organiserad demokratisk opposition i auktoritära länder. Det finns dock enligt utskottet starka skäl att välja andra verktyg än de diplomatiska relationerna om Sverige av någon anledning vill markera avståndstagande till ett lands politiska ledning eller markera stöd till ett lands demokratiska opposition. Utskottet noterar att utrikesministern i ett frågesvar framhållit att diplomatiska förbindelser verkar åt båda håll och att Sveriges ambassaders möjligheter att upprätthålla kontakter med andra aktörer än regeringsföreträdare i mottagande stater, t.ex. civilsamhälle, politisk opposition och näringslivet är värda att värna (fr. 2022/23:410). Utskottet vill i likhet med vad utrikesministern framför i frågesvaret betona att såväl Sveriges ambassader, om de har fortsatt möjlighet att verka, som Utrikesdepartementet i Stockholm kan föra en dialog även med andra personer än diplomater som anmälts av andra stater genom deras beskickningar. Utskottet vill i detta sammanhang även framföra att det inte finns skäl att frångå den princip som innebär att Sverige erkänner stater, inte regeringar, som folkrättsligt subjekt. Detta har betydelse inte minst för att kunna hålla regimer utan demokratisk legitimitet ansvariga för övergrepp och missförhållanden i deras styre av staten.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att regeringen i budgetpropositionen och utrikesdeklarationen angett att det ligger i utrikespolitikens kärna att stå upp för demokratiska värderingar. Med hänvisning till detta och vad som i övrigt anförts ser inte utskottet anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande om det internationella demokratiarbetet. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2022/23:849 (C) yrkande 47, 2022/23:1746 (SD) yrkandena 1–3 och 2022/23:1752 (SD) yrkandena 13–15.

Förenta nationerna och folkrätten

Utskottet understryker, i likhet med vad regeringen anför i budgetpropositionen för 2023, att respekten för det regelbaserade internationella systemet som bygger på folkrätten är central i svensk utrikespolitik. Till detta vill utskottet lägga att arbetet med att stärka respekten för folkrätten inkluderar att stärka de institutioner som är satta att försvara folkrätten. När det gäller de förslag om FN som har väckts i motioner konstaterar utskottet att FN är en av de främsta förvaltarna av en regelbaserad världsordning och en viktig arena för svensk utrikespolitik. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen framhållit betydelsen av ett välfungerande multilateralt system med FN som nav och att regeringen ska verka för ett mer effektivt, resultatorienterat, representativt och transparent FN, samt arbeta för att motverka alla former av oegentligheter inom FN-systemet.

Vikten av det sist nämnda understryks av utskottet med tanke på det förslag om kampen mot korruption som framförs i en motion. Utskottet delar motionärens uppfattning att korruption inom FN-systemet måste bekämpas samtidigt som FN stärker sitt arbete för att bekämpa korruption i enskilda länder. Korruption påverkar medborgarnas förtroende för olika samhällsfunktioner, undergräver rättsstatens legitimitet, är ett hinder för utveckling och bidrar till att förvärra fattigdom och försämra respekten för mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och arbetsvillkor. Korruption är också ett hinder för att uppnå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Utskottet uppmärksammar att det i år är 20 år sedan FN:s konvention mot korruption antogs av generalförsamlingen. Konventionen har 189 anslutna parter. Sverige anslöt sig 2007 och EU året efter. Utskottet uppmärksammar även att EU-kommissionen i sitt arbetsprogram för 2023 inkluderat ett initiativ för att uppdatera EU:s lagstiftning mot korruption, vilket kommissionen väntas presentera i slutet av april.

FN är en unik mellanstatlig organisation av självständiga stater och spelar en viktig roll för global fred och säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter. Som framhållits ovan ger Sveriges medlemskap i internationella organisationer möjlighet till genomslag för svenska ståndpunkter. Utskottet påminner om att denna möjlighet verkar i flera led, t.ex. då EU:s 27 medlemsstater enas om en gemensam ståndpunkt som sedan kan framföras i FN av företrädare för EU:s institutioner. Utskottet konstaterar att möjligheten för EU att delta i FN:s arbete går tillbaka till 1974, då FN:s generalförsamling bjöd in EU:s föregångare Europeiska ekonomiska gemenskapen att delta i församlingens arbete som observatör (resolution 3208 (XXIX)). Genom Lissabonfördraget övertogs observatörskapet av EU och i maj 2011 formaliserade generalförsamlingen EU:s aktörskap i FN genom att reglera unionens befogenheter (resolution 65/276). Dessa befogenheter omfattar rätten för EU-företrädare att tala i generalförsamlingen, att muntligt lägga fram förslag och ändringsförslag, som kan gå till omröstning på begäran av en EU-medlemsstat, och att utöva rätten till genmäle. Vidare noterar utskottet att förutsättningarna för EU:s agerande i FN regleras i EU-fördraget, som anger en struktur för unionens externa representation, samtidigt som medlemsstaterna förutsätts samordna sitt uppträdande inom internationella organisationer och hävda unionens ståndpunkter. Utskottet, som ser fördelar med att unionen kan företräda de 27 medlemsstaternas ståndpunkt, vill i anslutning till detta ändå uppmärksamma förklaringarna nr 13 och 14 till EU-fördraget, vilka rör den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. I den första av dessa förklaringar tydliggörs att fördraget inte påverkar medlemsstaternas ansvar för utformningen och genomförandet av deras utrikespolitik och inte heller deras nationella representation i internationella organisationer. I den andra förklaringen förtydligas att fördraget inte påverkar varje enskild medlemsstats rättsliga grund, ansvar och befogenheter i fråga om att utforma och genomföra sin utrikespolitik, sin nationella diplomattjänst, sina förbindelser med tredjeländer och sitt deltagande i internationella organisationer, vilket

inbegriper en medlemsstats medlemskap i FN:s säkerhetsråd. Vidare förtydligas att fördraget, när det gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, inte ger kommissionen några nya befogenheter att ta initiativ till beslut eller ger Europaparlamentet en utökad roll.

När det slutligen gäller motionsförslaget om FN:s havsrättskonvention uppmärksammar utskottet de slutsatser om sjöfartsskydd som EU:s råd antog i juni 2021 (rådets dokument 9946/21). I slutsatserna betonas att havsrättskonventionen är den rättsliga ram enligt vilken alla verksamheter till havs måste bedrivas och att EU har en viktig roll i att tillsammans med FN-systemet och andra internationella organisationer globalt främja ett effektivt multilateralt sjöfartssamarbete och en regelbaserad ordning i enlighet med havsrättskonventionen. Utskottet noterar kommissionens och den höga representantens gemensamma meddelande om en uppdatering av EU:s strategi för sjöfartsskydd som presenterades den 10 mars 2022 (JOIN(2023) 8). I meddelandet anges att det är ett grundläggande intresse för EU att upprätthålla respekten för folkrätten och i synnerhet FN:s havsrättskonvention. Att havsrättskonventionen ska följas fullt ut beskrivs som en vägledande princip för åtgärder inom den uppdaterade sjöfartsskyddsstrategin. Utskottet förutsätter att Sverige även fortsättningsvis kommer att verka för att folkrätten, inklusive havsrätten, respekteras.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det är ett svenskt intresse att upprätthålla den regelbaserade världsordningen, som ytterst ligger till grund för fred och stabilitet, och att FN är en viktig arena för svensk utrikespolitik. Regeringen har gett uttryck för detta och utskottet anser därför att det inte finns anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande om FN:s eller folkrättens ställning i svensk utrikespolitik. Därmed avstyrks motionerna 2022/23:849 (C) yrkande 10, 2022/23:1749 (SD) yrkande 12, 2022/23:1752 (SD) yrkandena 16–19 och 2022/23:2041 (S) yrkande 4.

Konsulära ärenden

I en motion framförs förslag om arbetet för ett omedelbart frisläppande av Dawit Isaak och Gui Minhai som suttit grundlöst frihetsberövade under flera år i Eritrea respektive Kina. Utskottet ser med största allvar på dessa och andra liknande fall. Det är därför en viktig markering att regeringen i sin utrikesdeklaration lyfter fram att den fortsätter att verka för att Dawit Isaak och Gui Minhai ska frigges och att arbetet även med andra komplicerade fall av frihetsberövade svenskar fortsätter.

Utskottet understryker vikten av att EU fortsätter att engagera sig i de båda svenskarnas frigivning och noterar med tillfredsställelse att fallet Gui Minhai togs upp vid mötet i människorättsdialogen med Kina den 17 februari 2023.

Utskottet välkomnar den genomlysning som gjorts av Granskningskommissionen avseende två konsulära ärenden och förutsätter att regeringen beaktar granskningskommissionens rekommendationer i utvecklingen av det konsulära arbetet. Med det sagt anser utskottet att det inte behövs något

tillkännagivande från riksdagen för att regeringen ska prioritera arbetet för frigivning av Dawit Isaak och Gui Minhai. Utskottet avstyrker därför motion 2022/23:849 (C) yrkandena 13 och 48.

Sverigefrämjande

När det gäller de förslag som framställts om Sverigefrämjandet och Svenska institutets verksamhet vill utskottet framhålla betydelsen av att följa hur uppfattningarna om Sverige utvecklas i omvärlden och att aktivt sprida information och kunskap om Sverige. Utskottet välkomnar att regeringen i budgetpropositionen för 2023 anger att arbetet för att motverka desinformation ska prioriteras i detta avseende.

Utskottet konstaterar också att regeringens övergripande betoning av att tillhandahålla stöd till Ukraina även kommer till uttryck i styrningen av Svenska institutet, bl.a. i ett uppdrag att öka närvaron genom institutets ledarskaps- och stipendieprogram.

Insatser för att främja svenska intressen internationellt och bygga långsiktiga relationer med andra länder bör enligt utskottet ingå i statens verksamhet. Allmänt sett vill utskottet dock framhålla att riksdagen lämpligen fokuserar på de övergripande målen för dessa insatser och medelstillelningen för verksamheten inom ramen för sådana mål, utan att i detalj diktera förutsättningarna för regeringens styrning av sina myndigheter. Utskottet anser med hänvisning till detta att riksdagen inte bör göra några av de föreslagna tillkännagivandena om Sverigefrämjandet. Därmed avstyrks motion 2022/23:1765 (SD) yrkandena 1–4.

Internationell samverkan mot terrorism

Med anledning av de förslag om internationell samverkan mot terrorism som framförts i en motion uppmärksammar utskottet inledningsvis att regeringen i utrikesdeklarationen framhåller Sveriges tydliga engagemang i kampen mot terrorism.

Terrorism och våldsbejakande extremism hotar internationell fred och säkerhet, nationell säkerhet och individers fri- och rättigheter. Stater har en skyldighet att vidta åtgärder för att skydda människors rätt till liv och säkerhet samt åtala och lagföra dem som gör sig skyldiga till terroristbrott. Utskottet vill dock betona att terrorism ska bekämpas med medel som hör hemma i ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle och att varje åtgärd ska stå i proportion till syftet med åtgärden.

Riksdagen har flera gånger på justitieutskottets förslag avslagit yrkanden om internationellt samarbete mot terrorism med hänvisning till att Sverige på olika sätt deltar i en omfattande internationell samverkan mot terrorism, bl.a. inom FN och EU (bet. 2019/20:JuU32, rskr. 2019/20:178).

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det internationella arbetet mot terrorism är viktigt och att regeringen bör delta aktivt i detta. Det framgick av utrikesministerns svar under riksdagens frågestund den 2 februari 2023 att

regeringen arbetar aktivt med länder både inom och utom EU i kampen mot terrorism. Något tillkännagivande om detta ser utskottet därmed inte något behov av. Utskottet avstyrker därför motion 2022/23:1764 (SD) yrkandena 10–12.

Regionala frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om regionala frågor.

Jämför reservation 9 (S, V, MP), 10 (C), 11 (SD), 12 (V) och 13 (C), motivreservation 14 (S, V, C, MP), reservation 15 (V) och särskilt yttrande 1 (S), 2 (SD), 3 (V) och 4 (MP).

Motionerna

Afrikas horn

I kommittémotion 2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att Sverige ska erkänna Somaliland som självständig stat förutsatt att landet förbättrar religionsfriheten. I yrkande 3 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda möjligheten att upprätta en samverkan mellan svenska och somaliländska myndigheter. Motionärerna anser även att Utrikesdepartementet ska se över sina reserekommendationer för Somaliland. De föreslår därför ett tillkännagivande om en sådan översyn i motionens yrkande 4. I yrkande 8 föreslås även ett tillkännagivande om att regeringen ska verka inom världssamfundet för att Somalias demokratiska modell i så stor utsträckning som möjligt ska anpassas till landets förutsättningar för att finna en långsiktigt hållbar lösning på Somalias styre. Slutligen föreslår motionärerna i yrkande 10 ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att FN:s insats i Somalia (Unsom) ska utarbeta en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i landet. En reglering av säkerhetsbranschen i Somalia skulle enligt motionärerna leda till att civilsamhällesorganisationernas kostnader för säkerhetstjänster sänks, att företagets intäkter inte kan föras vidare till potentiella terrorister och krigsherrar samt att uppbyggnaden av en beskattad, vit ekonomi i Somalia får ett behövligt stöd.

Västsahara

I kommittémotion 2022/23:2172 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 föreslås tillkännagivanden om att Sverige dels ska verka aktivt för att skynda på processen för en folkomröstning i Västsahara, dels ska erkänna Västsahara som en självständig stat.

Kina och Taiwan

I kommittémotion 2022/23:1768 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att benämningen av Taiwans diplomatiska representation i Sverige ska innehålla namnet Taiwan och inte som i dag Taipei. Motionärerna framhåller vikten av att tydligt erkänna Taiwan som en självständig aktör snarare än en kinesisk provins, och i yrkande 2 föreslår de att detta ska tillkännages för regeringen. I övrigt innehåller motionen förslag om Taiwans deltagande i vissa internationella organisationer. I yrkande 3 föreslås att regeringen ska verka för att Taiwan ska tillåtas delta i den civila luftfartsorganisationen ICAO:s sessioner. Förslag om att regeringen ska verka för att Taiwan ska få skicka ombud till FN:s generalförsamling och möjlighet att delta i FN:s olika organisationer framförs i yrkandena 4 och 5. I yrkande 6 föreslås att regeringen ska verka för att Taiwan ska erbjudas möjlighet att delta i Interpol.

Ett förslag till tillkännagivande om att Sverige ska verka för att Taiwan släpps in i fler multilaterala organisationer framförs även av Kerstin Lundgren m.fl. (C) i kommittémotion 2022/23:849 yrkande 16. I motionens yrkande 17 föreslås också att regeringen under 2023 ska inrätta ett s.k. House of Sweden i Taiwan, i enlighet med vad riksdagen tidigare har tillkännagett för regeringen, och att Sverige under året även ska bredda det bilaterala samarbetet med Taiwan till att omfatta fler områden.

Mellanöstern

I partimotion 2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att de stridande parterna i Syrien ska respektera folkrätten, upphöra med attacker på civila aktörer och tillåta införsel av humanitär hjälp till civilbefolkningen.

I kommittémotion 2022/23:1748 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen, med beaktande av Europarådets parlamentariska församlings resolution 2091 (2016), ska erkänna Islamiska statens terrorkampanj i Irak och Syrien som ett folkmord.

I kommittémotion 2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för att avtalet om Irans kärnenergiprogram, Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA), bör överges, eftersom Iran inte har fullföljt sitt åtagande enligt avtalet. I motionens yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska utarbeta en ny regional strategi för Syrienkrisen som är tydligare än den nu gällande i fråga om att fokusera på att ge stöd till civila i Syrien, utan att det leder till att stöd ges till någon part som riskerar att förvärra läget i landet eller försvåra fredsprocessen.

I kommittémotion 2022/03:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 62 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska utveckla en ny samlad

regional strategi för Mellanöstern för att svensk utrikespolitik ska kunna möta alla de svåra utmaningar som regionen står inför.

Israel och Palestina

I kommittémotion 2022/23:1761 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att Sverige ska se över och om möjligt återkalla sitt erkännande av Palestina och förklara det ogiltigt. Motionärerna anser vidare att Sverige inte ska betrakta en statsledning i Palestina där Hamas ingår som legitim och att krav måste ställas på den palestinska myndigheten och PLO att ta avstånd från terrorism och respektera mänskliga rättigheter. Förslag om att riksdagen ska göra tillkännagivanden om detta framförs i yrkandena 2 och 3 i motionen. I yrkande 5 föreslår motionärerna även ett tillkännagivande om att Sverige formellt ska erkänna Jerusalem som Israels huvudstad.

Ett liknande förslag som i ovannämnda motion om att återkalla Sveriges erkännande av Palestina framförs även i kommittémotion 2022/23:1766 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 5.

Östeuropa

I partimotion 2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att Sverige ska stödja Moldavien i arbetet med att säkra landets territoriella integritet och demokratiska utveckling samt i arbetet med att minska klyftorna och fattigdomen i landet. I yrkande 20 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att Sverige, som enskilt land såväl som medlem i EU och FN, ska stå upp för Georgiens suveränitet och folkkrättens principer. Frågor om Baltikum uppmärksammas i yrkandena 18 och 19, där motionärerna föreslår tillkännagivanden om att regeringen inom ramen för samarbetet i Östersjöregionen dels ska främja förbättrade relationer mellan baltiska folkgrupper och ryska minoriteter i Baltikum, dels ska verka för att stärka de baltiska staternas motståndskraft mot ryska påverkansoperationer. I yrkande 10 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen i kontakterna med den ryska regeringen tydligt ska markera mot de ryska trollfabrikerna och spridandet av propaganda samt kräva att den ryska staten stoppar sitt stöd till dessa aktiviteter. Avslutningsvis föreslås i motionens yrkande 24 ett tillkännagivande om att klimatpolitiska aspekter ska lyftas fram och ses som en del av Sveriges politik och sanktionsregimer gentemot Ryssland.

I kommittémotion 2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen dels ska uttala att Sverige inte erkänner Belarus nuvarande regering, dels ska verka för en frysning av Belarus konto för särskilda dragningsrätter så att Aleksandr Lukasjenko och hans regim inte kan få tillgång till dessa medel från Internationella valutafonden.

Bakgrund

Regeringens utrikesdeklaration 2023

I regeringens utrikesdeklaration, som utrikesministern lämnade i kammaren den 15 februari 2023, anges bl.a. att Sverige fortsätter att vara engagerat i rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning i fråga om massförstörelsevapen. Oro uttrycks över Irans agerande på det kärntekniska området och dess destabiliserande roll i regionen. Med beaktande av utvecklingen i Iran även i övrigt anger regeringen att den agerar både bilateralt och i FN samt inom EU, där det görs en kontinuerlig översyn av vilka åtgärder som är lämpliga, juridiskt genomförbara och effektiva.

Av utrikesdeklarationen framgår vidare att Sverige kommer att fortsätta att vara engagerat i bl.a. Mellanöstern, Afrikas horn och Sydostasien. När det gäller Israel och Palestina ska Sverige verka för en tvåstatslösning baserad på internationell rätt. I förhållande till Kina anförs att Sveriges intressen tjänas bäst av en gemensam europeisk ansats och transatlantisk samordning. Detta gäller även i fråga om Taiwan, där regeringen i utrikesdeklarationen anger att den vill fortsätta samarbetet inom ramen för ”ett-Kina-politiken” men också att Kinas nya tonläge mot Taiwan inger oro.

Erkännande av stater

I ett granskningsärende våren 2015 konstaterade konstitutionsutskottet att beslut om att erkänna en stat fattas av regeringen, normalt efter sammanträde med Utrikesnämnden (bet. 2014/15:KU20 s. 124). Ett erkännande behöver inte omgärdas av något särskilt formellt förfarande. Det kan göras uttryckligen men också genom handlingar av vilka ett erkännande är en logisk följd. Typiskt för den senare formen av erkännande är en överenskommelse om upptagande av diplomatiska eller konsulära förbindelser. Vissa andra förbindelser, såsom gemensamt deltagande i internationella konferenser eller underlåtenhet att protestera mot en icke erkänd stats anslutning till en internationell konvention, bör dock inte tolkas som ett tyst erkännande, om inte ett syfte att erkänna kan styrkas. Vid informella förbindelser görs ofta uttalanden om att de inte får tolkas som erkännande.

Utrikesutskottet har flera gånger uttalat sig om förutsättningarna för att erkänna stater (t.ex. bet. 1982/83:UU6, bet. 2009/10:UU15 och bet. 2020/21:UU15). I uttalandena har utskottet hänvisat till att Sverige traditionellt har tillämpat ett antal grundläggande kriterier när det gäller att erkänna stater. Utgångspunkten är att Sverige erkänner stater, inte regeringar eller politiska aktörer. Det är stater som är de viktigaste folkrättsliga subjekten. Grundläggande för erkännande av en stat är existensen av ett bestämt territorium och av en befolkning. Vidare krävs en regering som med ett rimligt mått av stabilitet utövar en effektiv kontroll över detta territorium. Regeringen ska också ha vunnit ett rimligt mått av självständighet utåt och någorlunda allmänt accepteras internationellt.

I tillägg till detta har utskottet konstaterat att de grundläggande kriterierna enligt svensk uppfattning inte är tvingande i den meningen att det skulle uppstå någon skyldighet att erkänna en stat om kriterierna är uppfyllda. Det finns dessutom fall där andra omständigheter, utöver de grundläggande kriterierna, har spelat en avgörande roll i Sveriges bedömning av erkännandefrågor. Utskottet har i sina uttalanden om erkännande av stater även betonat att erkännande är ett folkrättsligt begrepp, och att det inte ankommer på riksdagen som ett representativt organ att göra folkrättsliga ställningstaganden.

Erkännande av Kosovo

I februari 2008 antog Kosovo en självständighetsförklaring. Sveriges regering beslutade i mars 2008 att erkänna Republiken Kosovo som en självständig stat med en av det internationella samfundet tills vidare övervakad självständighet. Erkännandet av Kosovo har av utrikesutskottet lyfts fram som ett exempel på ett erkännande som inte omedelbart går att härleda ur de grundläggande principerna för erkännande av nya stater som Sverige traditionellt har tillämpat (bet. 2009/10:UU15).

Utskottet har konstaterat att erkännandet av Kosovo enligt den dåvarande utrikesministern var en konsekvens av en unik situation som gjorde det nödvändigt med unika ställningstaganden. Enligt utrikesministern utgjorde Sveriges beslut först och främst en del av ett gemensamt europeiskt ansvarstagande för en situation som svårligen kunde hanteras på något annat sätt. I samband med detta har utskottet också konstaterat att konflikten mellan statsuveränitetens och det nationella självbestämmandets princip sällan är enkel och att det även i framtiden kan komma att finnas unika omständigheter som, utöver de grundläggande kriterierna, kan spela en avgörande roll för Sveriges bedömning av en fråga om erkännande av en stat. Graden av EU-uppslutning kan vara en sådan avgörande omständighet.

Erkännande av Västsahara

I december 2012 gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att Sverige snarast bör erkänna den sahariska arabiska demokratiska republiken (Västsahara) som en fri och självständig stat och även verka för detta inom EU (bet. 2012/13:UU18, rskr. 2012/13:67).

I ett interpellationssvar i februari 2013 förklarade utrikesministern att de folkrättsliga förutsättningarna för att erkänna Västsahara som självständig stat inte är uppfyllda, eftersom det inte finns någon västsaharisk stat som kan sägas utöva en effektiv kontroll över vare sig huvuddelen av territoriet eller den befolkning som bor där. Utrikesministern hänvisade också till att inget annat EU-land har erkänt Västsahara som en egen stat och att det pågår en FN-ledd förhandling för att finna en rättvis, varaktig och ömsesidigt acceptabel politisk lösning som ger Västsaharas folk självbestämmande i enlighet med de principer som har beslutats av FN:s säkerhetsråd. Ett erkännande av sahariska arabiska demokratiska republiken skulle i detta skede, enligt utrikesministern,

kunna underminera FN:s ansträngningar att finna en lösning i enlighet med folkrättens principer (ip. 2012/13:233).

I regeringens skrivelse 2012/13:75 redovisades tillkännagivandet om erkännande av Västsahara som slutbehandlat med hänvisning till att regeringen lagt riksdagens skrivelse till handlingarna.

I ett frågesvar i december 2020 angav den dåvarande utrikesministern att bedömningen även fortsättningsvis är densamma som vid den genomlysning av Västsaharapolitiken som Utrikesdepartementet gjorde under 2016. Då fann man att de folkrättsliga förutsättningarna för att erkänna den sahariska arabiska demokratiska republiken (Västsahara) som stat inte var uppfyllda (fr. 2020/21:655).

Erkännande av Palestina

Vid regeringsskiftet efter valet 2014 anförde den tillträdande statsministern i regeringsförklaringen att Sverige kommer att erkänna staten Palestina. Som skäl angavs att konflikten mellan Israel och Palestina endast kan lösas genom en tvåstatslösning, framförhandlad i enlighet med folkrättens principer, som garanterar såväl palestiniernas som israelernas legitima krav på nationellt självbestämmande och säkerhet. Vidare angavs att en tvåstatslösning förutsätter ömsesidigt erkännande och vilja till fredlig samexistens.

Den 30 oktober 2014 fattade regeringen beslut om att erkänna staten Palestina. Dessförinnan hade samråd ägt rum i Utrikesnämnden den 27 oktober 2014.

Våren 2015 granskade konstitutionsutskottet hur regeringen hanterat samråden med utrikesnämnden och med EU-nämnden i samband med att regeringen i olika sammanhang informerat om sin avsikt att erkänna Palestina (bet. 2014/15:KU20). I utredningen i ett av ärendena redovisas en artikel som publicerades på regeringens webbplats några dagar efter regeringsförklaringen. I artikeln angavs att regeringen vill se en tvåstatslösning och att Sveriges erkännande är ett viktigt steg på vägen dit, eftersom tvåstatslösningen underlättas av två mer jämbördiga parter. I ett citat anför utrikesministern att regeringen är villig att gå före i EU-kretsen och att Sverige är i sällskap av fler än 130 länder runt om i världen. Utrikesministern framhåller också att ställningstagandet inte handlar om att ta ställning för den ena eller den andra parten i konflikten.

I november 2022 angav den nuvarande utrikesministern i ett frågesvar att regeringen förvisso anser att beslutet att erkänna Palestina var olyckligt och prematurt, men att regeringen inte avser att dra tillbaka erkännandet. Erkännande av stater är en fråga där Sveriges agerande bör präglas av kontinuitet och som inte lämpar sig för förändring från en regering till en annan (fr. 2022/23:72).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om Västsahara och Somaliland behandlades av utskottet senast i betänkande 2020/21:UU16 Afrika. Utskottet avstyrkte samtliga motionsyrkanden. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2020/21:119).

Motionsyrkanden om Kina och Taiwan behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:UU15 Mänskliga rättigheter i länder och regioner m.m. Med anledning av motionsyrkandena föreslog utskottet att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om en förstärkt svensk närvaro genom ett House of Sweden i Taipei. I betänkandet anfördes följande:

Utskottet vill uppmana regeringen att fortsätta utveckla relationerna med Taiwan och verka för att EU gör detsamma, i enlighet med bl.a. EU:s strategi för samarbete i regionen Indiska oceanen/Stilla havet (JOIN (2021) 24). Som ett led i att utveckla relationerna och skapa möjligheter för ökade kontakter med Taiwan anser utskottet att svensk närvaro bör förstärkas genom ett "House of Sweden" i Taipei.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2021/22:256).

Motionsyrkanden om Iran, Syrien, Israel och Palestina samt om erkännandet av folkmord behandlades av utskottet senast i betänkande 2020/21:UU15 Mellanöstern. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2020/21:115).

Motionsyrkanden om ryska minoriteter i baltstaterna och dessa staters utsatthet för rysk påverkan behandlades senast av utskottet i betänkande 2019/20:UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan. Riksdagen avslög yrkandena på utskottets förslag (rskr. 2019/20:95).

Motionsyrkanden om Georgien, Moldavien och Belarus, behandlades i samband med frågor om det östliga partnerskapet i betänkande 2021/22:UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2021. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2021/22:400).

Motionsyrkanden om Rysslandspolitiken behandlades av utskottet i ljuset av Rysslands då nyligen inledda fullskaliga anfallskrig mot Ukraina i betänkande 2021/22:UU11 Vissa säkerhetspolitiska frågor. I behandlingen föreslog utskottet ett tillkännagivande om att regeringen, mot bakgrund av Rysslands invasion av Ukraina och brott mot den europeiska säkerhetsordningen, ska utarbeta ett nytt förhållningssätt gentemot Ryssland. Riksdagen biföll förslaget (rskr. 2021/22:187). I betänkandet behandlades även ett yrkande om ryska trollfabriker. Detta yrkande avslogs på utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Afrikas horn

Utskottet har i sin motionsbehandling flera gånger prövat frågor som rör Somalia och Somaliland. I behandlingen våren 2016 gjordes en genomgång av

den historiska bakgrunden till dessa frågor (bet. 2015/16:UU15). I behandlingen våren 2018 gjorde utskottet en genomgång av landets moderna historia och av Sveriges och det internationella samfundets stöd (bet. 2017/18:UU15). För behandlingen av de motioner som nu är aktuella noterar utskottet som bakgrund att Somaliland sedan självständighetsförklaringen 1991 i allt väsentligt agerar som en självständig stat, samtidigt som den federala freds- och statsbyggnadsprocessen i Somalia fortsätter. I denna process ingår att reglera förhållandet mellan den federala regeringen och delstaterna, av vilka Somaliland formellt är en. Konfliktlösning och försoning är viktiga delar i processen.

Utskottet noterar att säkerhetsrådet i resolution 2657 (2022) uppmuntrar till en återupptagen dialog mellan den federala regeringen och Somaliland för att bygga förtroende och stärkt politisk samordning. Den federala regeringen uppmanas också att främja ett politiskt och säkerhetsmässigt klimat som kan bidra till en mer inkluderande demokratisk process över hela Somalia och på alla nivåer för att främja politisk pluralism och att vidta åtgärder för att inkludera lagligt etablerade politiska partier, inklusive oppositionspartier.

Med anledning av de stridigheter som blossat upp i gränsområdet mellan Somaliland och Puntland noterar utskottet att utrikesministern i ett frågesvar angett att Sverige starkt fördömer våldet, att attacker på civila måste upphöra och att alla parter måste tillämpa eldupphör och delta i en konstruktiv dialog för en fredlig lösning. Av svaret framgår även att Sverige ska fortsätta ge stöd till demokratisering, ekonomisk utveckling, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer samt ökad motståndskraft mot klimatförändringar (fr. 2022/23:411).

Utskottet noterar att Somalilands önskan om att erkännas av det internationella samfundet som en självständig stat inte har rönt några framgångar. Utskottet konstaterar att inte heller Sverige har erkänt Somaliland som självständig stat och att det inte finns stöd för att omvärdera detta förhållningssätt.

Utskottet konstaterar att Utrikesdepartementet sedan maj 2006 avråder från alla resor till Somalia med undantag för staden Hargeysa i Somaliland där avrådan enbart gäller icke nödvändiga resor. Avrådan görs med anledning av säkerhetsläget. Den gäller tills vidare. Utskottet konstaterar att det är Utrikesdepartementet som avgör när man bör avråda från resor och att en avrådan är en rekommendation med avsikt att påverka svenskars resebeteende. En avrådan görs på grundval av en bedömning av säkerhetsläget i ett land och inte en politisk bedömning. Utskottet har fullt förtroende för att Utrikesdepartementet gör kontinuerliga bedömningar av säkerhetsläget för att säkerställa att reserekommendationerna är relevanta.

Sammanfattningsvis är utskottet inte benäget att förorda något tillkännagivande från riksdagen om Afrikas horn när det gäller Somalia och Somaliland. Utskottet avstyrker därmed motion 2022/23:1758 (SD) yrkandena 1, 3, 4, 8 och 10.

Västsahara

Med anledning av de förslag om Västsahara som framställts konstaterar utskottet att Västsahara sedan 1963 står på FN:s lista över icke självstyrande territorier som fortfarande inte har genomgått en avkoloniseringsprocess enligt FN-stadgans kapitel XI. När Spanien lämnade området 1975 invaderades det av Marocko. Året efter utropade befrielse rörelsen Polisario den självständiga Sahariska arabiska demokratiska republiken (SADR). Polisario och Marocko enades under FN-ledda förhandlingar 1988 om att utlysa vapenvila och genomföra en folkomröstning för att låta Västsaharas folk avgöra territoriets status (generalsekreterarens rapport S/21360). Genom säkerhetsrådets resolution 690 (1991) etablerades FN-insatsen Minurso med uppgift att bl.a. övervaka vapenvilan och organisera folkomröstningen.

Minursos mandat förlängdes senast genom resolution 2654 (2022) och gäller nu till den 31 oktober 2023. I resolutionen bekräftas att den rådande situationen inte är hållbar och parterna uppmanas att återuppta förhandlingar med sikte på en rättvis, hållbar och ömsesidigt acceptabel politisk lösning som tillgodoser självbestämmande för Västsaharas folk.

Utskottet delar uppfattningen att bevarandet av den nuvarande situationen inte är ett hållbart alternativ. Världssamfundet erkänner inte Marockos anspråk på suveränitet över Västsahara, som folkrättsligt är att betrakta som ockuperat område. Utskottet konstaterar att SADR saknar kontroll över huvuddelen av territoriet och den befolkning som bor där. De folkrättsliga kriterierna för att erkänna SADR som en självständig stat kan därmed inte anses vara uppfyllda. Utskottet anser det inte vara motiverat för riksdagen att göra något tillkännagivande om Västsahara men förutsätter att Sverige på lämpligt sätt visar stöd för FN:s ansträngningar att förmå parterna att nå en lösning på konflikten.

Mot denna bakgrunden avstyrker utskottet motion 2022/23:2172 (MP) yrkandena 1 och 2.

Kina och Taiwan

Utskottet delar den i regeringens utrikesdeklaration framförda uppfattningen att Sveriges intressen i förhållande till Kina tjänas bäst genom en gemensam europeisk ansats och transatlantisk samordning. EU bekräftade 2019 grunderna i sin Kinastrategi, att EU står bakom ett-Kina-politiken och att förbindelserna med Taiwan ska fortsätta att utvecklas inom ramen för denna politik (JOIN(2019) 5). Utskottet noterar att regeringen i utrikesdeklarationen ger uttryck för samma uppfattning. I sammanhanget uppmärksammar utskottet att riksdagen för snart ett år sedan beslutade om ett tillkännagivande till regeringen om att förstärka den svenska närvaron i Taiwan genom att etablera ett "House of Sweden" i Taipei (bet. 2021/22:UU15, rskr. 2021/22:256). Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits för att tillgodose tillkännagivandet.

Utskottet konstaterar att spänningarna i Taiwansundet och pressen på Taiwan har fortsatt att öka. Med anledning av detta vidhåller utskottet sitt ställningstagande om vikten av att förmå Kina att leva upp till sina folkrättsliga åtaganden och att meningsmotsättningar mellan Folkrepubliken Kina och Taiwan måste lösas på fredlig väg och på ett sätt som överensstämmer med viljan hos Taiwans befolkning.

Vidare konstaterar utskottet att Sverige har ett gott samarbete med Taiwan inom många områden, trots avsaknad av formella diplomatiska relationer, och utskottet ser positivt på att detta samarbete utvecklas ytterligare. När det gäller Taiwans deltagande i olika internationella organisationer betonar utskottet att såväl Sverige som EU har intresse av att Taiwan kan delta i internationella organisationers arbete. Ett sådant deltagande bör kunna främjas, även om förutsättningarna för det skiljer sig från en organisation till en annan. Taiwan är t.ex. medlem i Världshandelsorganisationen i egenskap av separat tullområde. När det gäller deltagande i FN tog generalförsamlingen 1950 på sig rollen att ta ställning i tvister i samband med att fler än en myndighet gör anspråk på att representera en medlemsstat i FN (resolution 396 (V)). Generalförsamlingen fann därefter 1971 att Folkrepubliken Kina är den enda lagliga representanten för Kina i FN och en av de fem permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet. Genom generalförsamlingens beslut uteslöts den Taiwanbaserade Republiken Kinas representanter från den position som de enligt resolutionens lydelse olagligt upptagit vid FN och dess relaterade organisationer (resolution 2758 (XXVII)). I fråga om Världshälsoorganisationen noterar utskottet att utrikesministern i ett frågesvar har angett att regeringen stöder Taiwans deltagande och har agerat för att Taiwan ska bjudas in som observatör till Världshälsoförsamlingen (fr. 2022/23:260).

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att ett-Kina-politiken ligger fast, vilket innebär att Sverige har diplomatiska förbindelser endast med Folkrepubliken Kina. Vilka kontakter med Taiwan som är möjliga inom ramen för denna politik har utvecklats och kan utvecklas över tid. Sverige har sedan länge ett brett och välutvecklat samarbete och utbyte med Taiwan som enligt utskottet bör fortsätta att utvecklas inom ramen för ett-Kina-politiken. Utskottet, som också noterar att regeringen i skrivelse 2022/23:75 anger att riksdagens tillkännagivande om ett House of Sweden i Taipei är under beredning, anser med hänvisning till detta att riksdagen inte ska göra något nytt tillkännagivande till regeringen om Kina och Taiwan. Därmed avstyrks motionerna 2022/23:849 (C) yrkandena 16 och 17 samt 2022/23:1768 (SD) yrkandena 1–6.

Mellanöstern

Utskottet noterar, med anledning av det motionsyrkande om konflikten i Syrien som för närvarande behandlas, att FN:s säkerhetsråd i resolution 2672 (2023) förlängde möjligheten att föra in humanitärt bistånd till Syrien via en övergång från Turkiet. I resolutionen upprepar säkerhetsrådet kravet på

fullständig och omedelbar tillämpning av bestämmelser i tidigare resolutioner, vilka bl.a. omfattar krav på samtliga parter att upphöra med alla former av våldshandlingar, sluta rikta attacker mot civila och respektera internationell humanitär rätt.

Vidare noterar utskottet att EU i sin strategi för Syrien utgår från övertygelsen att det inte finns någon militär lösning på konflikten, och förordar en politisk övergång i linje med säkerhetsrådets resolution 2254 (2015) baserad på en syriskägd process under FN:s överinseende, med bevarande av den syriska statens enhet, suveränitet och territoriella integritet och oberoende. EU:s strategi omfattar därutöver stöd till den syriska oppositionens deltagande i en övergångsprocess, insatser för att säkerställa humanitärt tillträde, stöd till det civila samhällets organisationer för att främja demokrati och försoning, ansvarsutkrävande för krigsförbrytelser och stöd till uppbyggnaden av ett motståndskraftigt samhälle (rådets dokument 7652/17).

Sveriges regionala strategi för Syrienkrisen omfattar ca 3,2 miljarder kronor för perioden 2016–2023 för att bidra till att lindra konsekvenserna av konflikten i Syrien för den syriska civilbefolkningen (UD2020/19053). Insatserna inom strategin ska bidra till att stärka motståndskraften och återhämtnings- och anpassningsförmågan hos den syriska befolkningen och hos utsatta grupper i Syriens grannländer som drabbas hårt av konflikten. Strategin ska även bidra till stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter i Syrien och för flyktingar från Syrien i angränsande länder. Ett fokusområde handlar om att stärka civilsamhället, med prioritet att stärka syriska civilsamhällesorganisationer som arbetar för en fredlig lösning på konflikten och ett framtida demokratiskt Syrien. I strategin klargörs att inga resurser ska kanaliseras genom väpnade grupper, att Sverige inte ska samarbeta med den syriska regimen och att svenskt utvecklingssamarbete inte ska utnyttjas i politiskt syfte. En översyn av strategin för Syrienkrisen har inletts med avsikt att ge underlag för en ny strategi för perioden efter 2023.

Utskottet vidhåller sitt stöd för EU:s Syrienstrategi och står fast i övertygelsen att lösningen på konflikten är politisk och att ingen varaktig fred i Syrien är möjlig under den nuvarande regimen. Något behov av tillkännagivanden från riksdagen om Syrien ser inte utskottet.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat förslag om att erkänna händelserna i Irak och Syrien 2014 som ett folkmord. I dessa behandlingar har utskottet uppmärksammat att FN:s säkerhetsråd i resolution 2393 (2017) uttalat att vissa av de handlingar som begåtts av Daish kan vara krigsbrott, brott mot mänskligheten eller folkmord. I resolutionen gavs generalsekretären i uppdrag att inrätta en undersökningsgrupp (Unitad) för främjande av ansvarsskyldighet för brott begångna av Daish. EU har i slutsatser om Irak uttalat sitt fulla stöd för Unitads arbete (rådets dokument 11026/19). Utskottet har även uppmärksammat att en oberoende utredningskommission för Syrien, utsedd av FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet), i en rapport från 2016 beskrivit de omfattande övergreppen på yazidier som folkmord och att MR-rådet därefter i flera resolutioner har uttalat att brott mot mänskligheten och

krigsbrott sannolikt har begåtts i Syrien. Även Europaparlamentet och Europarådets parlamentariska församling har antagit resolutioner som slår fast att Daishs systematiska övergrepp mot personer som tillhör minoriteter ska klassas som krigsbrott, brott mot mänskligheten och folkmord (t.ex. resolution P9_TA(2021)0088 respektive resolution 2475(2023)).

I tidigare behandlingar av förslag om erkännande av folkmord har utskottet uttalat att det i princip inte ankommer på riksdagen som ett representativt organ att göra folkrättsliga ställningstaganden och att utskottets principiella uppfattning är att det är genom forskning, fri debatt och rättsliga prövningar som det avgörs hur historiska händelser och förlopp ska definieras. Detta uttalande gäller även fortsättningsvis. Något tillkännagivande om att erkänna folkmord är med hänvisning till detta inte aktuellt. I övrigt hänvisar utskottet till de mer omfattande beredningsåtgärder som vidtagits inom ramen för betänkande 2022/23:UU14 med anledning av ett motionsyrkande om att erkänna svälten i det sovjetiska Ukraina 1932–1933 (Holodomor) som folkmord.

När det gäller yrkandet om Irans kärnvapenprogram och JCPOA noterar utskottet att utrikesministern under riksdagens frågestund den 2 februari 2023 framhöll att Europa har ett säkerhetspolitiskt intresse av att avvärja en kärnvapenkapprustning i Mellanöstern och att JCPOA hittills har varit det enda verktyget för att försöka säkerställa detta. Utrikesministern framhöll vidare att både Sverige och EU fortfarande anser att det bästa och långsiktigt mest hållbara sättet att lösa frågan är genom förhandling och att det är svårt att se vad ett bättre alternativ till JCPOA skulle vara. Utskottet delar uppfattningen att det finns ett starkt säkerhetspolitiskt intresse av att avvärja en kärnvapenkapprustning i Mellanöstern. Sedan frågestunden den 2 februari har emellertid Internationella atomenergiorganet IAEA offentliggjort uppgifter från kontrollbesök i Iran som visat på förekomsten av höganrikat uran med en anrikningsgrad som vida överskrider den tillåtna nivån enligt JCPOA (rapport GOV/2023/8). Utskottet konstaterar att Iran uppenbarligen inte uppfyller sina åtaganden enligt JCPOA. Sverige bör därför inom EU verka för att Iran uppfyller sina åtaganden i enlighet med JCPOA, säkerhetsrådets resolution 2231 (2015) och icke-spridningsavtalet.

När det slutligen gäller frågan om en samlad strategi för Mellanöstern konstaterar utskottet att den nuvarande strategin för Sveriges utvecklings-samarbete i regionen, som även inbegriper Nordafrika, löper fram t.o.m. 2025 och omfattar sammanlagt 2,425 miljarder kronor (UD2020/14979). Strategin har som mål att bl.a. bidra till demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer samt jämställdhet, miljö- och klimatmässig hållbarhet och fredliga och inkluderande samhällen. I strategin framhålls att regionala spänningar och geopolitiska intressen påverkar konflikterna i regionen och förutsättningarna för hållbar utveckling samt att grundorsakerna till såväl konflikter som fattigdom i regionen är flera och inbördes sammanlänkade. Vikten av en helhetssyn framhålls liksom behovet av att tillvarata kopplingar mellan långsiktigt utvecklingssamarbete, humanitärt bistånd och fredsbyggande

insatser. Utskottet förutsätter att regeringen följer utvecklingen i regionen och löpande analyserar behoven av svenska insatser.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet sammanfattningsvis att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande om politiken för Mellanöstern. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:612 (V) yrkande 15, 2022/23:849 (C) yrkande 62, 2022/23:1748 (SD) yrkande 1 och 2022/23:1769 (SD) yrkandena 6 och 13.

Israel och Palestina

När det gäller motionsyrkandena om Israel och Palestina konstaterar utskottet att regeringen, enligt vad utrikesministern angett i ett frågesvar, inte avser att dra tillbaka Sveriges erkännande av Palestina (fr. 2022/23:72). Uppfattningen att Sveriges agerande i fråga om erkännandet av stater bör präglas av kontinuitet och inte vara föremål för snabba förändringar vid regeringsskiftet delas av utskottet. Utskottet påminner emellertid om att konstitutionsutskottet i sin granskning av regeringens hantering av erkännandet av staten Palestina hade synpunkter på det sätt som det kommande beslutet kommunicerades på och fann att hanteringen kunde ha försämrats förutsättningarna för ett samråd med Utrikesnämnden i reell mening.

Utskottet noterar att utrikesministern i ett anförande vid riksdagens frågestund den 2 februari 2023 i fråga om konflikten mellan Israel och Palestina framhöll att Sveriges och EU:s politik baseras på folkrätten och att det enda hållbara alternativet för en långsiktig lösning på konflikten är ett slut på ockupationen och en tvåstatslösning som är förankrad i folkrätten och framförhandlad mellan parterna. Utrikesministern framhöll också att regeringen, liksom övriga EU, är tydlig när det gäller agerande som underminerar möjligheten till en sådan lösning och när det gäller beslut och handlingar som strider mot folkrätten. Mot bakgrund av detta anser utskottet att det inte skulle vara lämpligt att i dagsläget erkänna Jerusalem som Israels huvudstad. När utskottet behandlat förslag om Jerusalem som Israels huvudstad tidigare har hänvisningar gjorts till att FN har gett Jerusalem en särskild status och att EU tydligt behandlar Jerusalem som en separat enhet och som en framtida huvudstad för två stater. Utskottet vidhåller att alla frågor om slutlig status, inklusive Jerusalems status, måste lösas genom förhandlingar mellan parterna och inte genom ensidigt agerande.

Utskottet påminner om att den s.k. kvartetten med FN, EU, USA och Ryssland, efter det palestinska valet 2006 som vanns av Hamas, slog fast att en palestinsk regering måste erkänna staten Israels rätt att existera, ställa sig bakom alla avtal mellan Israel och PLO samt avsäga sig våld som medel för att uppnå politiska mål. Denna politik har bekräftats av EU och FN upprepade gånger och utskottet konstaterar att den är något som den inompalestinska försoningsprocessen och alla palestinska regeringar måste förhålla sig till. Utskottet konstaterar i detta sammanhang även att EU tillämpar en icke-kontaktspolitik gentemot Hamas och att EU-domstolen i november 2021

upprätthöll rådets beslut att föra upp Hamas på EU:s terroristförteckning (mål C-833/19 P).

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande om Israel och Palestina. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:1761 (SD) yrkandena 1–3 och 5 samt 2022/23:1766 (SD) yrkande 5.

Östeuropa

Med anledning av motionsförslag om Östeuropa konstaterar utskottet att Sveriges reformsamarbete med regionen följer en strategi som omfattar totalt 6,6 miljarder kronor under perioden 2021–2027. I beskrivningen av det regionala sammanhang som strategin ska genomföras i framhålls att Rysslands aggressiva agerande påverkar stabiliteten i länderna negativt, försvarar en fredlig lösning av konflikterna i regionen och är ett utvecklingshinder för flera av länderna. Rysslands agerande måste enligt utskottet fördömas i de allra starkaste ordalag, och Rysslands inblandning i de östeuropeiska ländernas politik och kränkningar av deras suveränitet och territoriella integritet kan aldrig accepteras. Utskottet är förvissat om att det inte behövs något tillkännagivande från riksdagen för att regeringen ska agera i enlighet med detta. Utskottet noterar att strategin för reformsamarbete med Östeuropa för närvarande ses över mot bakgrund av behovet av en separat återuppbyggnads- och reformstrategi för Ukraina. I sammanhanget hänvisar utskottet även till betänkande 2022/23:UU14, där motionsförslag som rör situationen till följd av Rysslands aggression mot Ukraina behandlas. Utskottet påminner också om att en enig riksdag i mars förra året gjorde ett tillkännagivande om att regeringen ska utarbeta ett nytt förhållningssätt gentemot Ryssland, mot bakgrund av Rysslands invasion av Ukraina och brott mot den europeiska säkerhetsordningen (bet. 2021/22:UU11, rskr. 2021/22:187). Arbetet med ett sådant nytt förhållningssätt bör enligt utskottet inte föregripas genom nya tillkännagivanden om Rysslandspolitiken.

När det gäller samarbetet inom Östersjöregionen påminner utskottet om att riksdagen i budgeten för 2023 har tillfört anslaget för detta samarbete 5 000 000 kronor för en särskild satsning på att öka åtgärderna för frågor inom områdena yttrandefrihet, cybersäkerhet, kontakter med det civila samhället och motverkan av desinformation. Motsvarande belopp är beräknat för ändamålet under 2024 och 2025 (prop. 2022/23:1 utg.omr 5, bet. 2022/23:UU1, rskr. 2022/23:68). Utskottet har också tagit del av Europaparlamentets resolution från mars 2022 om utländsk inblandning i demokratiska processer, inbegripet desinformation, och vill särskilt uppmärksamma vad som där anges om behovet av att skapa medvetenhet om Rysslands och även Kinas desinformationskampanjer, eftersom de utgör den främsta desinformationskällan i Europa (P9_TA(2022)0064). Vidare uppmärksammar utskottet att EU i de sanktioner mot Ryssland som antogs den 25 februari 2023 bl.a. tillfälligt upphäver sändningsverksamheten för vissa mediekanaler under

den ryska ledningens kontroll, eftersom dessa förmedlar en statsledd propaganda för att destabilisera Rysslands grannländer och EU:s medlemsstater samt rättfärdiga anfallskriget mot Ukraina (beslut (Gusp) 2023/434).

När det gäller motionsyrkanden om Belarus hänvisar utskottet till sitt ovan gjorda ställningstagande i frågan om s.k. folkambassader. Där hedrar utskottet principen att Sverige erkänner stater och inte regeringar som folkrättsligt subjekt, vilket är av betydelse inte minst för att kunna hålla regimer utan demokratisk legitimitet ansvariga för övergrepp och missförhållanden i deras styre av staten.

Sammanfattningsvis anser utskottet att riksdagen inte bör göra något tillkännagivande om Östeuropolitiken. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:612 (V) yrkandena 10, 17–20 och 24 samt 2022/23:1764 (SD) yrkande 6.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som har beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i motioner som bereds förenklat enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har vid en genomgång och beredning noterat att de motioner som finns i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott dessa motioner.

Reservationer

1. Utrikespolitikens inriktning, punkt 1 (S)

av Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S) och Johan Büser (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4 och

avslår motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 53,

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 142,

2022/23:2092 av Jacob Risberg m.fl. (MP),

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 6 och 21 samt

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Det är djupt olyckligt att den nya regeringen avvecklat den feministiska utrikespolitiken. I en tid när kvinnors och flickors rättigheter ifrågasätts världen över är det viktigare än någonsin att Sverige står upp för jämställdhet, lika rättigheter, lika representation och lika resurser för kvinnor och män. Att ge kvinnor och flickor makt över sina egna liv och främja deras medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är det bästa sättet att bekämpa fattigdom, nå ekonomisk tillväxt och mänsklig utveckling. Vi anser därför att regeringen bör hålla fast vid den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors och flickors rättigheter, inklusive SRHR.

Att den nya regeringen väljer att dra sig undan från den globala scenen för att ensidigt fokusera på närområdet och Europa är oroväckande och ett tydligt tecken på att svensk utrikespolitik blir mer passiv och provinsial, i stället för aktiv och internationell. Sverige har under decennier byggt upp ett mycket gott anseende när det gäller fredsarbete, demokrati, mänskliga rättigheter, nedrustning, fattigdomsbekämpning, klimatomställning och jämställdhet. Detta anseende kommer nu att skadas. Sverige ska ha en aktiv Europapolitik och EU är Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena. Men världen är större än Europa. Det som händer i Latinamerika, Mellanöstern, Afrika och Asien påverkar också vårt land. Krig, fattigdom, droghandel, människohandel,

illegal vapenhandel, miljöförstöring och utsläpp som driver på den globala uppvärmningen påverkar oss alla, var vi än bor. Detta gör den snäva utrikespolitik som regeringen signalerat djupt bekymmersam. Vi anser därför att riksdagen ska tillkännage för regeringen att Sverige ska vara en stark röst globalt och vara en aktiv internationell kraft.

2. Utrikespolitikens inriktning, punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 53 samt

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 142 och

avslår motionerna

2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3,

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4,

2022/23:2092 av Jacob Risberg m.fl. (MP),

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 6 och 21 samt

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att utrikespolitiken måste utgå från ett liberalt perspektiv där frihet från förtryck står i centrum. Kvinnor är individer och med individens rättigheter som utgångspunkt kan fokus för en liberal feministisk utrikespolitik med självklarhet ta sig an rätten till utbildning för flickor och pojkar, rätten till den egna kroppen och hälsan, inklusive SRHR, rätten till ägande, självbestämmande, och inte minst rätten till inflytande och makt i samhället. Med en sådan liberal feministisk utrikespolitik med individens rättigheter som utgångspunkt osynliggörs inte minoriteter, hbtqi-personer eller för den delen små pojkar.

Svensk utrikespolitik ska försvara och främja den liberala demokratin och mänskliga rättigheter, stötta rättsstatsuppbyggnad och korruptionsbekämpning, stärka kvinnors rättigheter och möjligheter samt fördjupa samarbetet med andra demokratier. Detta går hand i hand med en politik för utvecklings-samarbete som står upp för det s.k. enprocentsmålet och fokuserar på mänskliga rättigheter, med en handelspolitik som främjar frihandel och med en säkerhets- och försvarspolitik som innebär att Sverige tar ett större ansvar för vår egen och våra samarbetspartners gemensamma säkerhet.

Därmed anser jag att regeringen ska definiera den svenska utrikespolitiken ur ett liberalt perspektiv med utgångspunkt i individens rätt till frihet från

förtryck. Regeringen bör också säkerställa att Sveriges utrikespolitik försvarar och främjar den liberala demokratin och att utrikespolitiken hänger samman och baseras på ett konsekvent agerande i säkerhets-, handels- och utvecklingspolitiken.

3. Utrikespolitikens inriktning, punkt 1 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:2092 av Jacob Risberg m.fl. (MP),
2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 6 och 21 samt
2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 2 och
avslår motionerna
2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 53,
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 142,
2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt
2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Sverige blev i oktober 2014 först i världen med att deklarerar en feministisk utrikespolitik. Den feministiska utrikespolitiken har sedan dess väckt uppmärksamhet och flera länder har tagit efter Sveriges exempel. Med en feministisk utrikespolitik har Sverige satt tydliga mål för att bryta strukturer som cementerar ojämställdhet i världen och för att resurser ska gå till kvinnors egna prioriteringar. Begreppet feministisk har i sig lett till nya analyser och perspektiv, vilket är värdefullt i utformningen av insatser för att öka jämställdheten och förbättra flickors och kvinnors faktiska situation.

Jag anser därför att regeringen omgående ska återgå till att driva en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik, och att politiken även ska benämnas så. Den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken ska sätta fokus på kvinnors rättigheter, politiska deltagande, ekonomiska egenmakt och inflytande i fredsarbete samt frihet från våld och rätt till sexuell och reproduktiv hälsa.

Regeringen bör även säkerställa att det i Sveriges och EU:s utrikes- och handelspolitik ställs skarpare krav och villkor som bidrar till att driva på det globala klimatarbetet, bevara biologisk mångfald, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka djurskyddet och minska de globala klyftorna.

4. Utrikespolitikens inriktning, punkt 1 – motiveringen (V)

av Håkan Svenneling (V).

Ställningstagande

Jag anser i likhet med utskottet att de motionsyrkanden som behandlas i avsnittet om utrikespolitikens inriktning bör avslås. Däremot delar jag inte utskottets motivering för detta.

Vänsterpartiet vill se en rättvis och jämlik värld där alla människor har samma möjligheter och frihet att leva det liv de vill. Vi vill se en värld för nuvarande och kommande generationer som inte överskrider planetens gränser. En värld där alla människor kan leva i frihet från fattigdom, orättvisor, våld och rasism, i frihet till våra kroppar och vår kärlek och i frihet att se våra barn växa upp i trygghet och få den kunskap och det stöd de behöver för att bli det bästa de kan. Vi vill att alla människor ska kunna ha ett arbetsliv där vi förverkligar oss själva och får en god lön och pension. Varje människas frihet hänger samman med alla människors frihet, med ett samhälle som tillåter och gör den möjlig. Det är i rättvisa och jämlika samhällen som människors frihet växer sig som starkast. Vänsterpartiet arbetar för att skapa ett samhälle för alla – inte bara för några få.

Vår värld är, trots en hel del förbättringar, fortfarande präglad av djupa orättvisor. Klyftorna är stora mellan fattiga och rika människor, fattiga och rika länder och mellan kvinnor och män. Den rikaste procenten äger lika mycket som de övriga 99 procenten äger sammanlagt. Redan innan coronapandemin upplevde världen klyftor på extrema nivåer som ständigt växte. Nu har coronakrisen bidragit till en ökning av ekonomisk ojämlikhet i nästan alla världens länder – samtidigt.

Vår värld är orättvis därför att det finns de som tjänar på orättvisorna. Vänsterpartiet menar att utveckling och fattigdomsbekämpning kräver en rad åtgärder på en rad områden: en klimatpolitik där de rika länderna och de multinationella företagen tar sitt ansvar, ett arbete för jämställdhet där kvinnor i fattiga länder sätter dagordningen, tydligare globala regler för utländska investeringar och rättvisa handelsregler, ett stopp för skatteflykt och skatteundandragande, ett skarpare regelverk för vapenhandel, skuldavskrivningar samt en effektiv biståndspolitik som följer och slår vakt om biståndets principer. I grunden anser vi att det krävs en ny ekonomisk världsordning med en tydlig omfördelning av makt och resurser från rika länder och rika människor till fattiga länder och fattiga människor, och från män till kvinnor.

Kränkningar av kvinnors rättigheter är det vanligaste och mest omfattande brottet mot de mänskliga rättigheterna. Världen över begränsas och hotas kvinnors liv av diskriminerande lagstiftningar och samhällsnormer. Könssdiskriminering är en stor orsak till fattigdom, och kvinnor som oftast har det verkliga försörjningsansvaret för familjen saknar många gånger de mest basala rättigheterna. Kvinnors rättigheter är en förutsättning för fred, säkerhet och utveckling. Att öka kvinnors möjligheter till utbildning och försörjning bidrar

till att förbättra den enskilda kvinnans ställning, främjar jämställdhet i stort och bidrar dessutom till hela samhällets utveckling. Samtidigt är det viktigt att understryka att kvinnor världen över i högsta grad själva är aktörer. Det är därför avgörande att det är kvinnor som själva sätter dagordningen för arbetet med jämställdhet nationellt såväl som internationellt, och att Sverige verkar för att kvinnor finns representerade och inkluderas i alla former av beslutsprocesser.

Vänsterpartiet vill att alla politikområden vilar på en feministisk grund. Att regeringen har valt att bryta med Sveriges feministiska utrikespolitik är ett hårt bakslag för flickor och kvinnor världen över. Världen befinner sig i ett svårt läge. I skärningspunkten av multipla globala kriser – klimatkrisen, coronapandemin, höjda livsmedelspriser och ett växande antal krig och konflikter – drabbas flickor och kvinnor särskilt hårt. Att i ett sådant läge överge de feministiska ambitionerna är direkt oansvarigt.

Sverige var det första landet i världen som uttalade en feministisk utrikespolitik och andra länder har tagit stort intryck. Åtminstone tio andra länder har följt efter; exempelvis Frankrike, Tyskland och Chile. Även om den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen inte helt och fullt nådde upp till sina satta mål – den tidigare förda politiken innehöll trots allt en del målkonflikter – är det stor skillnad på att sträva efter en feministisk politik och att inte göra det.

Alltför många av dagens beslutsfattare världen över har en oförmåga eller ovilja att se kvinnors rättigheter som en central del av utrikes- och säkerhetspolitiken. Detta är inte bara ett svek mot hälften av världens befolkning utan leder dessutom till bristfälliga beslut när det gäller internationell fred, säkerhet, demokrati och utveckling. Växande högerextremism och reaktionära strömningar i Europa och i vår omvärld utgör ett direkt säkerhetsshot mot i synnerhet kvinnor, hbtq-personer och andra som inte passar in i det konservativa, nationalistiska samhällsbygget. Det är av största vikt att motarbeta en sådan utveckling.

Vänsterpartiet vill se att Sveriges regering står upp för och intensifierar arbetet med att främja kvinnors rättigheter och en jämställd fördelning av makt och resurser i världen. Det görs bäst med en feministisk utrikespolitik.

Med hänvisning till detta avstyrks samtliga motionsyrkanden.

5. Internationellt demokratiarbete, punkt 2 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 47 och

avslår motionerna
2022/23:1746 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och
2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 13–15.

Ställningstagande

Den globala demokratiska utvecklingen är satt under press. De auktoritära regimerna blir fler och mer repressiva. Dessa auktoritära stater och likaledes auktoritära politiska krafter inom de demokratiska staterna hotar på nytt de frihetliga landvinningar som uppnåtts i fråga om bl.a. demokratiska fri- och rättigheter, mänskliga rättigheter och rättigheter för minoriteter. Kampen för frihet och demokrati behöver starka röster och Sverige måste, som ett av de världsledande demokratiska länderna, vara en tydlig röst för den liberala demokratins överlevnad och tillväxt. Jag anser därför att regeringen ska verka för att Sverige, inom ramen för de multilaterala samarbetsstrukturerna, ska försöka forma koalitioner med demokratiska länder som kan samverka som motvikt till de allt tydligare auktoritära strömningar som genomsyrar internationella samarbetsstrukturer.

6. Förenta nationerna och folkrätten, punkt 3 (S)

av Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S) och Johan Büser (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4 och
avslår motionerna
2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 10,
2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 12 och
2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 16–19.

Ställningstagande

Medlemskapet i internationella organisationer möjliggör genomslag för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige ska fortsätta att vara en ansvarsfull och engagerad medlem av dessa organisationer med inriktning på bred internationell samverkan och samarbete. Ett välfungerande internationellt samarbete är grunden för en regelbaserad världsordning byggd på folkrätten. Multilateralism är nödvändig för att trygga fred, säkerhet och hållbar utveckling för alla.

Detta fundament utmanas emellertid när universella regler och värden, däribland folkrätten, mänskliga rättigheter och humanitär rätt, ifrågasätts eller utnyttjas illvilligt. När något land bryter mot dessa värden måste världssamfundet agera för att upprätthålla dem. Tilltron till det multilaterala systemet minskar och det internationella samarbetet försvåras när länder kliver av globala samarbeten och introducerar egna unilaterala lösningar.

Multilateralismen behöver utvecklas för att kunna möta nya globala utmaningar och omständigheter. Den regelbaserade världsordningen, det multilaterala systemet, universella värden samt internationella regler, normer och överenskommelser måste försvaras. Riksdagen bör därför tillkännage att regeringen ska stå upp för det multilaterala systemet och att Sverige ska fortsätta att vara en ansvarsfull och engagerad medlem av dessa organisationer.

7. Förenta nationerna och folkrätten, punkt 3 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 10 och avslår motionerna

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 12,

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 16–19 och

2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Sverige ska i alla lägen stå upp för folkrätten. Det är av största vikt i en tid då vissa stormakter genom ensidigt agerande och egna tolkningar försöker tvinga till sig fördelar och till och med nya territorier på mindre länders bekostnad. Kinas agerande i Syd kinesiska havet är ett exempel på detta och ett tydligt åsidosättande av den internationella rättsordningen, inte minst FN:s havsrättskonvention Unclos. Jag anser att riksdagen ska tillkännage att regeringen bör agera för att alla stater ska respektera havsrättskonventionen.

8. Konsulära ärenden, punkt 4 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 13 och 48.

Ställningstagande

I år har Dawit Isaak suttit fången i Eritrea utan rättegång i 22 år. Ansträngningarna att få honom fri genom s.k. tyst diplomati har inte gett resultat. Regeringen måste nu ändra strategi och tydligt driva på och arbeta för att Dawit Isaak omedelbart ska släppas fri. Samma sak gäller Gui Minhai som fängslades i Kina efter att ha kidnappats i Thailand av den kinesiska regimen. Regeringen behöver anstränga sig ytterligare i Gui Minhais fall och stå upp för värden om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, liksom för den internationella rättsordningen. Jag anser att riksdagen ska tillkänna att regeringen bör agera skyndsamt och med kraft för ett omedelbart frisläppande av Dawit Isaak och Gui Minhai.

9. Västsahara, punkt 8 (S, V, MP)

av Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S), Håkan Svenneling (V), Jacob Risberg (MP) och Johan Büser (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2172 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 1 och
avslår motion
2022/23:2172 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Marockos ockupation av Västsahara har fått fortgå utan större protester från omvärlden. Det är nu hög tid att världssamfundet tar sitt ansvar i Västsahara

och ser till att den folkomröstning som parterna enades om för över 30 år sedan kommer till stånd och att västsaharierna därigenom får utöva sitt självbestämmande över Västsaharas framtida status. Sverige kan inte ensamt ansvara för att folkomröstningen genomförs. Sverige har dock ett högt förtroende i regionen genom ett långvarigt och genomtänkt bistånd i kombination med ett principfast ställningstagande för folkrätten och mot ockupationen. Med stöd av detta höga förtroende anser vi att regeringen bör agera aktivt för att skynda på processen för en folkomröstning i Västsahara.

10. Kina och Taiwan, punkt 9 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 16 och 17 samt avslår motion

2022/23:1768 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1–6.

Ställningstagande

Den kinesiska aggressionen mot Taiwan fortsätter, bl.a. genom tydlig konflikt-eskalering i Sydkinesiska havet och kinesiska militära, diplomatiska och ekonomiska påtryckningar mot Taiwan. Det är ett tydligt maktspråk från Kinas sida som visar att landet inte respekterar den internationella rättsordningen. Det är därför viktigt att Kina förmås respektera FN:s havsrättskonvention och Permanenta skiljedomstolens beslut från 2016 om att de kinesiska anspråken i Sydkinesiska havet, baserade på ”historisk rätt”, saknar laglig grund.

Sveriges relationer med Taiwan behöver fortsätta att utvecklas. Regeringen bör därför agera för att Sverige ska inrätta ett House of Sweden i Taiwan under 2023, i enlighet med vad riksdagen tidigare har tillkännagett. Regeringen bör under året även bredda det bilaterala samarbetet mellan Sverige och Taiwan till att omfatta fler områden. Dessutom bör regeringen verka för att Taiwan ska släppas in i fler multilaterala organisationer.

11. Mellanöstern, punkt 10 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1748 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 1 och

2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6 och 13 samt avslår motionerna

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 och

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 62.

Ställningstagande

Iran utövar ett destabiliserande inflytande i Mellanöstern, och det är av stor vikt att kontrollera landets kärnvapenambitioner. Det främsta verktyget för detta har varit avtalet om Irans kärnenergiprogram JCPOA. Det är dock uppenbart att Iran inte lever upp till sina åtaganden enligt avtalet, som därför måste anses vara överspelat. Vi anser därför att regeringen bör verka för att JCPOA ska överges av samtliga parter.

Kriget i Syrien har gått in i en ny fas efter att Islamiska staten förlorat kontrollen över sitt stora område. Sveriges stöd följer den regionala strategin för Syrienkrisen. Denna strategi präglas av öppna formuleringar med stort tolkningsutrymme för dem som ska genomföra strategin, vilket riskerar att skapa problem. Vi anser därför att regeringen bör inleda ett arbete för att ta fram en tydligare Syrienstrategi, i vilken det framgår att fokus ska ligga på att erbjuda stöd till civila inne i Syrien och att stödet inte får gå till någon part som riskerar att förvärra läget i landet eller försvåra fredsprocessen.

Vi anser också att regeringen bör erkänna Islamiska statens terrorkampanj i Irak och Syrien som ett folkmord. Ett erkännande av Islamiska statens systematiska förföljelse av och terrorkampanj mot etniska och religiösa minoriteter som folkmord skulle vara ett uttryck för Sveriges otvetydiga stöd för de överlevande.

12. Mellanöstern, punkt 10 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15 och avslår motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 62,

2022/23:1748 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 1 och

2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6 och 13.

Ställningstagande

Kriget i Syrien har pågått sedan 2011. Konflikten är komplex med olika stridande fraktioner inom landet och inblandning av andra stater. Huvudansvaret vilar dock på den syriska regimen genom dess förtryck och brutala svar på oppositionens inledande demonstrationer.

FN:s säkerhetsråd framhöll i resolution 2286 (2016) vikten av att skydda hälso- och sjukvård i konflikter och att man gör oberoende och opartiska utredningar av eventuella attacker. Jag anser att omvärlden måste göra mer för att skydda hälso- och sjukvård i konflikter. Det gäller inte minst konflikten i Syrien. Sverige bör därför som enskilt land såväl som medlem i EU och FN verka för att de stridande parterna ska respektera folkrätten, upphöra med attacker på civila aktörer och tillåta införsel av humanitär hjälp till civilbefolkningen.

13. Mellanöstern, punkt 10 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 62 och avslår motionerna

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 15,

2022/23:1748 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 1 och

2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6 och 13.

Ställningstagande

Situationen i Mellanöstern är alltjämt mycket instabil, vilket får stora regionala och globala konsekvenser. Ständigt pågående konflikter förstör samhällen med flyktingströmmar och stora lidanden som följd. Korruption ödelägger

samhällen och göder maktmissbruk. Klimatförändringarna med torka och vattenbrist som följd innebär ytterligare risker för konflikt och mänskligt lidande. Bristen på demokrati och mänskliga rättigheter är påtaglig i de flesta länder i regionen.

Hur regionen utvecklas är för närvarande oklart, men många länder inom och utom regionen har ett intresse i den, och inte sällan är det fråga om motstridiga intressen. Det gör situationen svåröverblickbar och utvecklingen osäker. För att svensk utrikespolitik ska kunna möta alla de svåra utmaningar som utvecklingen innebär bör regeringen utveckla en ny samlad svensk regional strategi för Mellanöstern.

14. Israel och Palestina, punkt 11 – motiveringen (S, V, C, MP)

av Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S), Håkan Svenneling (V), Kerstin Lundgren (C), Jacob Risberg (MP) och Johan Büser (S).

Ställningstagande

I motion 2022/23:1761 (SD) yrkande 5 framförs ett förslag om att Sverige formellt bör erkänna Jerusalem som Israels huvudstad. För att till en del tillmötesgå detta förslag har regeringspartierna och Sverigedemokraterna enats om den välvilliga formuleringen att det inte skulle vara lämpligt att i dagsläget erkänna Jerusalem som Israels huvudstad. Ordvalet i dagsläget skapar enligt oss utrymme för tolkningar som på ett olyckligt sätt kan väcka frågetecken om den svenska hållningen när det gäller Jerusalem.

Vi anser, i likhet med vad utskottet tidigare gett uttryck för, att det med hänvisning till att FN har gett Jerusalem en särskild status och att EU tydligt behandlar Jerusalem som en separat enhet och som en framtida huvudstad för två stater, inte är aktuellt att erkänna Jerusalem som Israels huvudstad.

I likhet med utskottet anser vi att alla frågor om slutlig status, inklusive Jerusalems status, måste lösas genom förhandlingar mellan parterna och inte genom ensidigt agerande. Sveriges politik gentemot Israel och Palestina måste baseras på folkrätten med en partsförhandlad tvåstatslösning som mål. Åtgärder som syftar till att förskjuta Jerusalems särskilda status är exempel på handlingar som försvårar en sådan lösning och som därför måste kritiserars.

Med denna motivering avstyrker vi den ovannämnda motionen.

15. Östeuropa, punkt 12 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 10, 17–20 och 24 samt avslår motion

2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Rysslands aggressiva agerande och inblandning i de östeuropeiska ländernas politik och kränkningar av deras suveränitet och territoriella integritet är oacceptabel. Konflikten om Transnistrien har ökat farhågorna för att Moldavien ska dras in i Rysslands krig mot Ukraina. Det är av största vikt att Sverige stöder Moldavien i ansträngningarna att säkra sin territoriella integritet, demokratiska utveckling och strävan efter att minska de sociala klyftorna och fattigdomen i landet.

Georgien är ett annat land som drabbas av Rysslands aggressiva agerande och där situationen ställts på sin spets i och med Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Jag anser att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska stå upp för Georgiens suveränitet och folkrättens principer.

Även de baltiska staterna befinner sig i en särskilt utsatt situation i förhållande till Ryssland, bl.a. eftersom det där finns betydande ryska minoriteter. Till de ansträngda relationerna bidrar även återkommande ryska påverkansoperationer. Jag anser att Sverige kan spela en viktig roll för utvecklingen i regionen. För att göra det bör regeringen, inom ramen för samarbetet inom Östersjöregionen, främja förbättrade relationer mellan baltiska folkgrupper och ryska minoriteter i Baltikum samt verka för att stärka de baltiska staternas motståndskraft mot ryska påverkansoperationer.

För sina påverkansoperationer använder den ryska regimen s.k. trollfabriker med uppgift att sprida budskap som gynnar den ryska ledningen i sociala medier. Det handlar om ensidig, snedvinklad och ibland rent lögnaktig information som stöder den ryska regimen reaktionära och rasistiska agenda. Denna agenda är tydlig även i spridningen av rysk propaganda internationellt. Detta är en utveckling som måste motarbetas. Jag anser därför att regeringen i kontakter med den ryska regimen tydligt bör markera mot de ryska trollfabrikerna och spridandet av propaganda och kräva ett stopp på det ryska statliga stödet till dessa aktiviteter.

Jag anser också att omvärlden måste göra mer för att strypa den ryska auktoritära och aggressiva regimen finansiering. En av de viktigaste faktorerna i detta kan på sikt vara ett omfattande globalt klimatarbete inriktat på att minska beroendet av fossila bränslen. Europa bör gå före och omgående sluta importera gas och olja från Ryssland. Det skulle gynna klimatet och hämma den ryska krigsekonomin. Regeringen bör framhålla klimatpolitiska aspekter som en del av Sveriges politik och sanktionsregimer gentemot Ryssland.

Särskilda yttranden

1. Israel och Palestina, punkt 11 (S)

Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S) och Johan Büser (S) anför:

Situationen i Israel och Palestina är kritisk med upprepade kränkningar av de mänskliga rättigheterna, upptrappat våld, omfattande demonstrationer och en fortsatt utbyggnad av bosättningar. Bosättningarna strider mot internationell rätt, vilket inte minst FN med emfas har påtalat. Med tanke på det kritiska läge som råder i regionen anser Socialdemokraterna att det är oerhört viktigt vilka ord vi använder och vilka signaler vi från svensk sida sänder ut. Jerusalem är en delad stad med stor betydelse för båda folken i den framtida tvåstatslösning som måste till. I denna diskussion, som baseras på en motion som förespråkar att Sverige ska ta tillbaka sitt erkännande av Palestina och samtidigt erkänna Jerusalem som huvudstad, är det viktigt att klargöra att det inte är lämpligt att formellt erkänna Jerusalem som Israels huvudstad.

2. Israel och Palestina, punkt 11 (SD)

Aron Emilsson (SD) och Markus Wiechel (SD) anför:

Sveriges erkännande av staten Palestina var förhastat. Det har inte bidragit till att förbättra förutsättningarna för en hållbar fred, och några folkrättsliga krav har inte heller uppnåtts sedan erkännandet. Det var dessutom ett beslut som fattades utan den breda blocköverskridande parlamentariska majoritet som den typen av symboliskt viktiga beslut bör vila på och som garanterar en långsiktig svensk linje. Beslutet att erkänna staten Palestina var särskilt olyckligt eftersom den dåvarande regeringen inte samtidigt tog avstånd från Hamas genom att deklarerat att terrororganisationen inte kan ses som part i en legitim palestinsk statsledning.

Det bör ses över om det är möjligt att återkalla erkännandet av Palestina samt offentligt förklara att en palestinsk statsledning där Hamas ingår inte kan betraktas som legitim. Sverigedemokraterna anser även att den svenska representationen i Israel bör öka i Jerusalem, som också bör betraktas som Israels huvudstad.

Mot bakgrund av att detta delvis är en del av kommande budgetförhandlingar och i övrigt är väsentliga frågor som kräver ytterligare förarbete, väljer vi att avvakta med att följa upp nuvarande yrkanden genom en reservation i detta betänkande och återkommer till frågan inför budgetpropositionen i höst och vid beredningen av motioner nästkommande år.

3. Israel och Palestina, punkt 11 (V)

Håkan Svenneling (V) anför:

En fredlig lösning på konflikten mellan Israel och Palestina är omöjlig så länge Israels ockupation fortsätter, bosättningarna byggs ut och palestinerna förvägras sina mänskliga rättigheter. Detta är inte en provokation bara mot palestinerna utan mot hela det internationella samfundet och folkrätten. Israels uppenbara folkrättsbrott har samtidigt gång på gång passerat utan att det fått konsekvenser.

Frågan om vilken status staden Jerusalem ska ha är central. I en framtida självständig palestinsk stat vill palestinerna se östra Jerusalem som huvudstad. Detta stöds av FN, som i ett flertal resolutioner, bl.a. i säkerhetsrådets resolution 478 (1980), fastställt att östra Jerusalem är ett palestinskt territorium och en del av det ockuperade Västbanken. En förutsättning för att ockupationen av östra Jerusalem ska upphöra är att de israeliska bosättningar som finns på området avvecklas och att inga nya byggs. Israel förband sig 2003 i färdplanen för fred att åta sig detta uppdrag. Detta löfte upprepades också vid Annapoliskonferensen 2007 då Israel lovade att uppfylla de målsättningar som fastlagts fyra år tidigare. Men dessa löften har inte följts av praktisk handling. Israel fortsätter att demolera palestinska hem och godkänna bygget av nya bosättningar i östra Jerusalem. Fred kommer inte att vara möjlig utan en lösning på frågan om Jerusalems status och utan att Israels ockupation av östra Jerusalem hävs.

År 2017 erkände USA:s president Donald Trump officiellt Jerusalem som Israels huvudstad, och året därpå flyttade den amerikanska ambassaden från Tel Aviv till Jerusalem. Att USA på detta sätt agerar i direkt strid mot FN legitimerar den israeliska ockupationen och skadar fredsprocessen allvarligt.

4. Israel och Palestina, punkt 11 (MP)

Jacob Risberg (MP) anför:

Ockupationen av Palestina och den diskriminering av palestinier som råder är grundorsaken till våldsamheterna som föder extremerna på båda sidorna av konflikten. Det är civila i Palestina och Israel som betalar priset med sina liv för ett cyniskt maktspel.

Det yttersta ansvaret för att avsluta konflikten fredligt vilar på Israel som ockupant och militärt överlägsen part. En mer aktiv och realistisk europeisk strategi skulle fortfarande kunna göra skillnad. Sverige och resten av det internationella samfundet har ett ansvar för att sätta press på Israel och att inte blunda för den israeliska bosättningspolitiken, som tillsammans med olagliga vräkningar av palestinska familjer, strider mot internationell humanitär rätt, underminerar tvåstatslösningen och bidrar till förhöjd konfliktnivå.

Den senaste tidens uttalanden från högerextrema företrädare av premiärminister Netanyahus koalitionsregering leder till upptrappad stämning, och

den svenska regeringen och EU behöver markera hårdare mot Israel för att de-
eskalera situationen.

Både israeler och palestinier har rätt till frihet, utveckling och trygghet inom säkra och erkända gränser, och samtalet om vägen dit behöver bidra till en fredlig lösning. Miljöpartiet stöttar Palestinas rätt att existera och tvåstatslösningen enligt 1967 års gränser. Miljöpartiet står bakom utskottets bedömning att alla frågor om slutlig status, inklusive Jerusalems status, måste lösas genom förhandlingar mellan parterna och inte genom ensidigt agerande. Israel måste respektera internationell rätt och på allvar försöka hitta vägar framåt för en tvåstatslösning, i stället för att fortsätta expandera sina bosättningar på palestinsk mark.

5. Internationella relationer m.m. (SD)

Aron Emilsson (SD) och Markus Wiechel (SD) anför:

Under alltför lång tid har Sverige missköts, och utrikespolitiken har sorgligt nog inte varit ett undantag. Sverigedemokraterna ser därför med optimism på den utrikespolitiska riktningen som den nytilträdde regeringen har tagit, och vi är positiva till flera av de förändringar som väntar under mandatperioden. Samtidigt är vi också medvetna om att regeringen rent praktiskt inte på en och samma gång kan genomföra alla de nödvändiga förändringar som behövs.

Med hänvisning till det pågående samarbetet mellan Sverigedemokraterna och regeringspartierna och att intentionen i vår politik delvis vunnit gehör i utskottets ställningstaganden, väljer vi att endast följa upp ett fåtal yrkanden från den allmänna motionstiden i det här betänkandet genom en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:144 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få Gui Minhai frigiven och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:145 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få Dawit Isaak frigiven och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:173 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen internationellt ska verka för att Taiwan tillåts delta i WHO och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:174 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en strategi för hur man ska arbeta för att inlemma Taiwan i olika internationella organisationer och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:175 av Björn Söder (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ inom Förenta nationerna för att initiera en global minnesdag för kommunismens offer i likhet med Förintelsens minnesdag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:176 av Björn Söder (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att formellt erkänna Jerusalem som Israels huvudstad och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:357 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige måste bli mer aktivt i kampen mot det kinesiska kommunistpartiets ökande globala makt och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kontakter med den ryska regeringen tydligt bör markera mot de ryska trollfabrikerna och spridandet av propaganda och kräva ett stopp på det statliga stödet till dessa aktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska verka för att de stridande parterna ska respektera folkrätten, upphöra med attacker på civila aktörer och tillåta införsel av humanitär hjälp till civilbefolkningen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i sina ansträngningar bör stödja Moldavien i att säkra sin territoriella integritet och demokratiska utveckling samt i att minska klyftorna och fattigdomen i landet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för samarbetet inom Östersjöregionen bör främja förbättrade relationer mellan baltiska folkgrupper och ryska minoriteter i Baltikum och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom ramen för samarbeten inom Östersjöregionen bör verka för att stärka de baltiska staternas motståndskraft mot ryska påverkansoperationer och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlem i EU och FN ska stå upp för Georgiens suveränitet och folkrättens principer och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatpolitiska aspekter ska lyftas fram och ses som en del av Sveriges politik och sanktionsregimer gentemot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:804 av Helén Pettersson och Fredrik Lundh Sammeli (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kampen för att få Dawit Isaak fri och vikten av att Sverige som nation med kraft fortsätter att stå upp för det fria ordet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk utrikespolitik ska försvara och främja den liberala demokratin och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk utrikespolitik ska vara sammanhängande och baseras på enhetligt

- agerande i säkerhets-, handels- och utvecklingspolitikens olika delar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att alla stater respekterar Unclos och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska medborgaren och publicisten Gui Minhai omedelbart ska släppas fri och tillkännager detta för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Taiwan släpps in i fler multilaterala organisationer och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett "House of Sweden" ska inrättas i Taiwan senast 2023 och att ett breddat bilateralt samarbete till att omfatta fler områden kommer till stånd 2023, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för fler multilaterala samarbetsstrukturer ska försöka forma koalitioner med demokratiska länder som gemensamt kan utgöra en motvikt mot de alltmer tydliga auktoritära strömningar som genomsyrar internationella samarbetsstrukturer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen oberoende av den översyn som pågår tydligt måste driva och arbeta för att Dawit Isaak omedelbart släpps fri, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk utrikespolitik behöver definieras ur ett liberalt perspektiv med utgångspunkt i individens rätt till frihet från förtryck och tillkännager detta för regeringen.
 62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska utveckla en ny samlad regional strategi för Mellanöstern och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1317 av Aylin Fazelian (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med åtgärder för att få på plats en feministisk utrikespolitik med fokus på flickors och kvinnors rättigheter, representation och resurser och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1366 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska erkänna Jerusalem som Israels huvudstad och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1393 av Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inleda processen för att erkänna Somaliland som en egen självständig stat och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna östra Jerusalem som Palestinas huvudstad och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljörättvisa ska vara en central del av fredsförhandlingarna mellan Israel och Palestina och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och EU bör ta ytterligare steg för att inte ge stöd till bosättningar som undergräver tvåstatslösningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1584 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny utredning om vad som hände Raoul Wallenberg och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1585 av Magnus Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta att aktivt kräva Dawit Isaaks frisläppande och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1586 av Magnus Oscarsson och Dan Hovskär (båda KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska erkänna Jerusalem som Israels huvudstad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1587 av Magnus Oscarsson och Yusuf Aydin (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör erkänna folkmordet Seyfo 1915 på assyrier, syrianer, armenier och pontiska greker, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1599 av Gudrun Brunegård (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska vara pådrivande i Förenta Nationernas generalförsamling för ett fortsatt sökande efter sanningen om orsakerna bakom flygkraschen som förorsakade Dag Hammarskjölds och femton andra personers död, i enlighet med domare Othmans och generalsekreterare

- Guterres rekommendation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom förtydligande i regleringsbrev eller på annat lämpligt sätt uppmana svenska arkivmyndigheter att släppa sekretessen på dokument som är kopplade till händelserna kring Dag Hammarskjölds och övrigas död, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i Förenta Nationerna agera för att mandatet för den särskilde utredaren domare Mohamed Chande Othman förlängs, liksom att inkommet material systematiseras och tillgängliggörs för framtida forskning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1600 av Gudrun Brunegård (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en sanningskommission, med historisk, juridisk och senior diplomatisk kompetens, i syfte att klargöra vilka avvägningar Sveriges regering gjorde i samband med utredningarna 1961–62 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allt relevant tillgängligt material inklusive ännu sekretessbelagda dokument bör ställas till sanningskommissionens förfogande och sammanställas för allmän tillgång och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska framföra en ursäkt till de förolyckade svenskarnas familjer gällande tidigare regeringars inställning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1615 av Martin Ådahl (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte ska erkänna Alexandr Lukasjenko som Belarus rättmätige president, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödet till demokratiska organisationer i Belarus bör utökas inom budgetramen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en fredlig övergång till demokrati i Belarus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C):

142. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk utrikespolitik behöver definieras ur ett liberalt perspektiv med

utgångspunkt i individens rätt till frihet från förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1746 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att frysa tillgångar tillhörande illegitima regimer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för legitima folkambassader att överta fysisk egendom från illegitima ambassader och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utfärda diplomatiska id-kort till representanter för folkambassader och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1748 av Rasmus Giertz m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen med anledning av resolution 2091 ska erkänna Islamiska statens terrorkampanj i Irak och Syrien som folkmord och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även fortsättningsvis ska bidra kraftfullt till FN:s arbete för fred och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för upprättandet av en checklista med kriterier som ska uppfyllas och utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna ett politiskt val på nationell nivå som fullt ut demokratiskt eller inte, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om demokratiseringsarbetet avseende att regeringen ska verka för att kriterierna uppfylls för de länder som inte uppnår kriterierna i checklistan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för bildandet av ett förbund mellan världens alla demokratiska länder och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att FN ska inta en central plats i Sveriges utrikespolitik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för högre krav på de länder som leder FN-arbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s institutioner inte ska ha behörighet att föra Sveriges talan inom FN, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN bör verka för ett utökat arbete mot korruption såväl internt som externt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Somaliland som självständig stat i det fall att landet förbättrat religionsfriheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att upprätta samverkan mellan svenska och somaliländska myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana Utrikesdepartementet att se över sina reserekommendationer för Somaliland och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, inom världssamfundet, för att finna en långsiktigt hållbar lösning på landets styre bör verka för att Somalias demokratiska modell i så stor utsträckning som möjligt anpassas till landets förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Unsom utarbetar en plan för att reglera de företag som tillhandahåller säkerhetstjänster i landet i syfte att hålla kostnader nere, hålla intäkterna borta från potentiella terrorister och krigsherrar och stödja uppbyggnaden av en beskattad, vit ekonomi i landet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1761 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör se över och om möjligt återkalla sitt erkännande av Palestina och förklara det ogiltigt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte betrakta en statsledning i Palestina där Hamas ingår som legitim och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på palestinska myndigheten och PLO och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att formellt erkänna Jerusalem som Israels huvudstad och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uttala att man inte erkänner Belarus nuvarande regering och verka för att få till stånd en blockering av tillträdet till Belarus SDR-konto för Aleksandr Lukasjenko och hans regim genom att frysa medlen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligt ska ta avstånd från och motverka all internationell terrorism och extremism, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationell samverkan för att motverka terrorism ska stödjas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationell samverkan för att motverka resor i syfte att delta i terrorism eller terrorträning ska stödjas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1765 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska institutet i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att ta vara på Svenska institutets stipendiater och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska institutet bör ta fram en prioritetsordning avseende stipendiaturval och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska institutet ska utreda möjligheten att etablera fler partnerskap likt ”SHE Leads” i motsvarande stater och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sverigebilden utomlands och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1766 av Rasmus Giertz m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkalla erkännandet av Palestina för att främja kvinnors rättigheter i Mellanöstern och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1768 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om benämningen av Taiwans diplomatiska representation i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tydligt erkännande av Taiwan som den självständiga aktör det är snarare än kinesisk provins och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Taiwan tillåts delta i ICAO:s sessioner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Taiwan ska få möjligheten att skicka ombud till FN:s generalförsamling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Taiwans möjlighet att delta i och bidra till FN:s olika organisationer och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Taiwans möjlighet att delta i Interpol och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skrota Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA) och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydligare regional strategi för Syrienkrisen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1779 av Jamal El-Haj m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den israeliska ockupationen av och bosättningspolitiken i Palestina måste upphöra och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN och genom EU på varje sätt måste försöka förhindra den annektering av ockuperat palestinskt territorium som pågår och övertagandet av palestinska bostäder i Jerusalem och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jerusalems delade status ska respekteras, att all ockupation måste upphöra och att Jerusalem ska vara huvudstad för båda folken för att en tvåstatslösning ska vara möjlig och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1965 av Lawen Redar m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ompröva den svenska Iranpolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1998 av Jamal El-Haj m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige självt och genom EU måste göra sitt yttersta för att få den israeliska blockaden av Gazaremsan hävd och därmed hjälpa Gazas lidande invånare och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2041 av Morgan Johansson m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst globalt och vara en aktiv internationell kraft och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hålla fast vid den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors och flickors rättigheter inklusive SRHR och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stå upp för det multilaterala systemet och att Sverige ska fortsätta att vara en ansvarsfull och engagerad medlem av dessa organisationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hålla fast vid den feministiska utrikespolitiken, jämställdhet och arbetet för alla kvinnors och flickors rättigheter inklusive SRHR och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2049 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge uppdrag åt Haverikommissionen eller någon annan myndighet att göra en utredning om de militära transportererna på Estonia – och på så sätt uppfylla löftet från förra försvarsministern om att inte hemlighålla någonting om de militära transportererna på Estonias sista färd – och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet uppgiften att utreda de uppgifter som pekar på att det ska ha transporterats militär utrustning på M/S Estonia under förlisningsnatten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att bringa klarhet i om KSI ansvarade

- för eller kände till några militära frakter på Estonia och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort alla hemligstämplar som fortfarande finns kvar kring Estonia och tillkännager detta för regeringen.
 5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att utreda vilka länder som skulle kunna ha varit inblandade i att använda M/S Estonia för att frakta militär materiel och vilket slags materiel det i så fall varit fråga om samt vilket land eller vilka länder som var slutliga mottagare av materielen och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör kontrollera om det stämmer att utredningsmaterial från Hirschfeldts utredning förstörts och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2051 av Mikael Oscarsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en ny oberoende utredning om den officiella hanteringen av Raoul Wallenbergs öde och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om hanteringen av det s.k. miljardlånet påverkade regeringens hantering av Raoul Wallenberg och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ställa frågor om huruvida Ryssland har information som stöder uppgifterna om att Josef Stalin lät kidnappa Raoul Wallenberg för att säkerställa miljardlånet från Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om det framgår av UD:s dokumentation att Sveriges sändebud i Moskva minst tre gånger 1945 och 1946 bad höga sovjetiska tjänstemän att bekräfta att Raoul Wallenberg inte längre var vid liv och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda uppgifterna om att den svenska ambassadören agerade utifrån en medveten politik sanktionerad av Sverige gällande Raoul Wallenberg och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tydliggöra vilka konsultationer Sverige haft med Ryssland i fallet Raoul Wallenberg och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att UD bör insistera på att Ryssland delar med sig av all ytterligare information om fånge nr 7 och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2092 av Jacob Risberg m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige omgående ska återgå till att driva en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2127 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en kommission som granskar Sveriges agerande gentemot Sovjetunionen och de övriga kommunistdiktaturena i Öst- och Centraleuropa och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2172 av Jacob Risberg m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktivt verka för att skynda på processen med en folkomröstning i Västsahara och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta driva en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik som sätter fokus på kvinnors rättigheter, politiskt deltagande, ekonomisk egenmakt, inflytande i fredsarbete, frihet från våld samt rätten till sexuell och reproduktiv hälsa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa skarpa krav och villkor i Sveriges och EU:s utrikes- och handelspolitik för att driva på det globala klimatarbetet, bevara biologisk mångfald, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka djurskyddet och minska de globala klyftorna och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om feministisk utrikes- och utvecklingspolitik och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
13. Motioner som bereds förenklad		
2022/23:144	Lawen Redar (S)	
2022/23:145	Lawen Redar (S)	
2022/23:173	Björn Söder (SD)	
2022/23:174	Björn Söder (SD)	
2022/23:175	Björn Söder (SD)	2
2022/23:176	Björn Söder (SD)	1
2022/23:357	Niels Paarup-Petersen (C)	
2022/23:804	Helén Pettersson och Fredrik Lundh Sammeli (båda S)	
2022/23:1317	Aylin Fazelian (S)	
2022/23:1366	Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson1 (båda KD)	
2022/23:1393	Ingemar Kihlström och Magnus Oscarsson (båda KD)	
2022/23:1455	Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP)	1, 2 och 4
2022/23:1584	Magnus Oscarsson (KD)	
2022/23:1585	Magnus Oscarsson (KD)	
2022/23:1586	Magnus Oscarsson och Dan Hovskär (båda1 KD)	
2022/23:1587	Magnus Oscarsson och Yusuf Aydin (båda KD)	
2022/23:1599	Gudrun Brunegård (KD)	1–3
2022/23:1600	Gudrun Brunegård (KD)	1–3
2022/23:1615	Martin Ådahl (C)	1, 3 och 4
2022/23:1779	Jamal El-Haj m.fl. (S)	1–3
2022/23:1965	Lawen Redar m.fl. (S)	3
2022/23:1998	Jamal El-Haj m.fl. (S)	
2022/23:2049	Mikael Oscarsson (KD)	1–6
2022/23:2051	Mikael Oscarsson (KD)	1–7
2022/23:2127	Boriana Åberg (M)	